ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

9 770032 339010

26. VI 1992. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIV ● ЦЕНА 600 ДИН. ● БРОЈ 2113

За све од 7 до 77

КРВАВИ ПИР ДОНЕРОВЕ ГРУПЕ

НАЈВЕЋА ТРАГЕДИЈА У ИСТОРИЈИ НАСЕЉАВАЊА АМЕРИЧКОГ КОНТИНЕНТА

Веровали или не!

ГОСПОЂА ЏЕНИ КЕЈТ

ИЗ ЊУНХЕМА У В. БРИТАНИЈИ УМРЛА ЈЕ 1780. У 133. ГОДИНИ, А ЗА ЊОМ СУ ОСТАЛЕ ТРИ КЋЕРИ ОД 109. 110. И 111. ГОДИНА.

ЖЕНЕ

ИЗ КАМЕРВНА (АФРИКА) ВЕРУЈУ ДА ЋЕ БИТИ МНОГО ЛЕПШЕ АКО СА СВАКЕ СТРАНЕ НОСА УМЕТНУ ПО ЈЕДНО ДУГМЕ.

ЖЕНЕ

СА ДОМИНИКАНСКИХ ОСТРВА ГОВОРЕ ДРУГАЧИЈИМ ЈЕЗИКОМ ОД ОСТАЛИХ.

ЈЕЗЕРО АШЕРСЛЕБЕН

НЕСТАЛО ЈЕ 1870. ГОДИНЕ, А ИЗНЕНАДА СЕ ОПЕТ ПОЈАВИЛО 66 ГОДИНА КАСНИЈЕ.

ОСАМДЕСЕТОГОДИШЊИ ЧАРЛС ОСБОРН

ИЗ ЕНТОНА, (ДРЖАВА АЈОВА, САД) НЕПРЕСТАНО ШТУЦА ВЕЋ ПУНУ 51 ГОДИНУ, АЛИ САМО КАД ЈЕ БУДАН.

ОГРОМНО КАМЕНО СРЦЕ

„ВИСИ" У ТАКОЗВАНОМ КЛАНЦУ ЗАЉУБЉЕНИХ У ФЈЕЛЕНБАКЕРУ У НОРВЕШКОЈ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● јапански одгајивачи стоке изводе један експеримент: бикови и краве носе док пасу лаке огртаче од алуминијумске фолије. То животиње штити од врелог сунца и досадних инсеката који им пију крв. Сточари се надају да ће се на овај начин

увећати тежина грла и повећати количина добијеног млека.

●●● у немачком граду Пасау, са око 53.000 становника, има укупно 31 црква са 81 звоном.

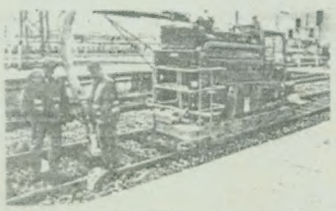

●●● немачки инжењер Хелмут Рајхван направио је машину за чишћење „тротоара" уз железничку пругу. Џиновски вагон-усисивач креће се брзином од 25 километара на сат сакупљајући ђубре које недисциплиновани путници бацају кроз прозор.

●●● у Јапану су тренутно врло модерне хемијске оловке које се навлаче на врх прста, као напрстак. Овај патент је измишљен за инвалиде који тешко држе у руци оловку нормалне дужине, али се убрзо свидео многим купцима, поготову младима.

●●● облакодер висок 270 метара, подигнут недавно у 56. улици у Њујорку, производи такво звиждање кад дува ветар да је због жалби околних станара власник платио високу новчану казну

и добио налог да како зна уклони узрок несносног фијукања. Претпоставља се да су то неки украси на фасади зграде.

●●● у целом свету расте занимање за јапански који многи сматрају „језиком будућности", главним за науку, технику и бизнис 21. века. Тако је број Парижана који уче јапански за последњих пет година порастао за 69 одсто, а број младих Американаца који одлазе да студирају на јапанским универзитетима од 1980. скочио за четири пута.

●●● највећи светски произвођач филмова није Америка већ Индија – годишње се у овој земљи сними 600 филмова. Половина од тога – много више него у Холивуду – направи се у Бомбају.

МАНАСТИР ЋЕ ПОБЕЋИ УЗ БРДО

Људи су му веровали, мада је био за неверовање. Мирним, прибраним гласом говорио је да ће људи ићи потковани, да ће летети испод небеса. Било је то у другој половини 18. века, у беспућу Пиве...

Загледан у време давно прошло и приче које су, обрубљене менама и народним памћењем, стигле до њега и наших дана, писац Коста Радовић је овако видео свог јунака:

„Ваки је изгледао наш Јанићије. Мален, изгубљен у мантији, ситна глава једва му је вирила из мантије и браде, само су крупне и благе очи отварале његову животну књигу, његову занесеност. Говорио је вазда мирно, кроз нос, не марећи слуша ли ко то што говори. Корачао је ситно, ситно, али брзо. Имао је три биљега, у троуглу распоређена, на лијевом делу чела...".

Онда је, наново се уздајући у памтљивост народа из Пиве, дугу више од два столећа, записао неке од рéчи негдашњег игумана Пивског манастира, речи којима је потоње време дало за право:

– Кад зарати Исток и Запад, биће крвопролиће: крв ће носити камен колико јаје, на Гатачком пољу!

– Куд наиђе црна војска, нико жив неће остати! Куд наиђе црвена војска, претећи ће доста народа!

– Мушке главе ће изгинути. Кад жена пође у шуму, од сува пања причињаваће јој се човјек...

Догађаји из прошлог рата који су се збили на Гатачком пољу на најстравичнији начин потврдили су једно од пророчанстава игумана Јанићија Радојичића, човека из 18. века.

Житије Јанићија Радојичића, похрањено у бисагама народног памћења, укратко препричано, могло би да гласи и овако.

У селу Стабна, некадашњој утврди херцега Стјепана изнад плаховите Пиве, давно, давно нетрагом је нестао петнаестогодишњи чобанин. Залудне су биле све потраге, до родитеља ни гласа да стигне.

Петнаестак година доцније код сеоског извора Точак несрећна Марија Радојичић затекла је једног калуђера. Смерно му је пришла и пољубила чудно уздрхталу руку. Црноризац је упитао зашто је тако несрећна, а она му је рекла да је давно имала сина који као да је у земљу пропао. Би ли га данас познала, питао је калуђер. Би, богоми. Имао је велики белег на левом лакту, ко коњска плоча. Божји човек је заврнуо рукав мантије изнад левог лакта.

Илустровао: Брана Јовановић

Ускоро се сакупило цело село, обрадовано дошљаку који је тако давно отишао. Онда су чули следећу причу:

Чобанину Јанићију непрекидно је у сан долазио седобради човек и упорно га наговарао да крене у свет. Тако је то трајало дугу годину, из ноћи у ноћ. На крају га је дечак послушао. Лутао је шумама и планинама, ни сам не зна колико и куда, кад је – после је то установио – стигао до Требиња. Ту га је, у близини манастира Тврдош, срео калуђер.

Тако је Јанићије постао ђакон. Брзо се научио писмености, у оближњем Дубровнику проучио мноштво књига. Већ тада је његова манастирска сабраћа приметила да има неку чудну моћ да предвиђа догађаје. Колико су га поштовали, ништа га се мање нису прибојавали. Жив човек није баш склон да неизвесну будућност чита као нимало веселу извесност, без обзира на сву љубопитљивост.

Потом је калуђер Јанићије стигао у Пивски манастир, тада средиште духовног живота васколике Херцеговине са преко сто педесет калуђера. И кренуо у народ, да прича шта ће некад бити. Умро је у дубокој старости у пивском селу Кнежевићи, незаборављен. И кад год би дошло неко зло време – а овде се мало када у њему оскудевало – народ је шаптао да је то, тамо давно, предвидео часни игуман Јанићије.

Многа пророчанства су се запањујуће потврдила. У другој половини 18. века Јанићије Радојичић је, ходећи по народу говорио да ће људи ићи потковани, да ће летети испод небеса.

– Видите наше Мратиње! Биће Златиње! (Пре петнаестак година у Мратињу је никла једна од наших најмоћнијих хидроцентрала!)

– Брда ће се понизити, а долина повисити! Тада ће наш манастир бјежати од воде уз брдо. И убјежаће! (Због радова на хидроелектрани Мратиње, морао је да буде измештен гласовити Пивски манастир горе на брдо).

Потврду у времену данашњем нашле су, на жалост, и ове речи:

– Доћи ће вакат када ће људи мислити да све знају, све могу, све умију. Брат ће брата мрзјети због ствари најмање!

Многа пророчанства Јанићија Радојичића су се обистинила. Друга чекају потврду у времену пред нама. Можда и оно везано за „бекство манастира узбрдо":

– Биће тада у Пиви човјек који ће све то описати и расписати по свијету, а прва ће њега лукавити и завољети га тек по његовој смрти. Он би могао казати шта ће бити даље!

Шта ће, стварно, бити даље? Хоће ли планета бежати узбрдо? И хоће ли убежати?

Петар Милатовић

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

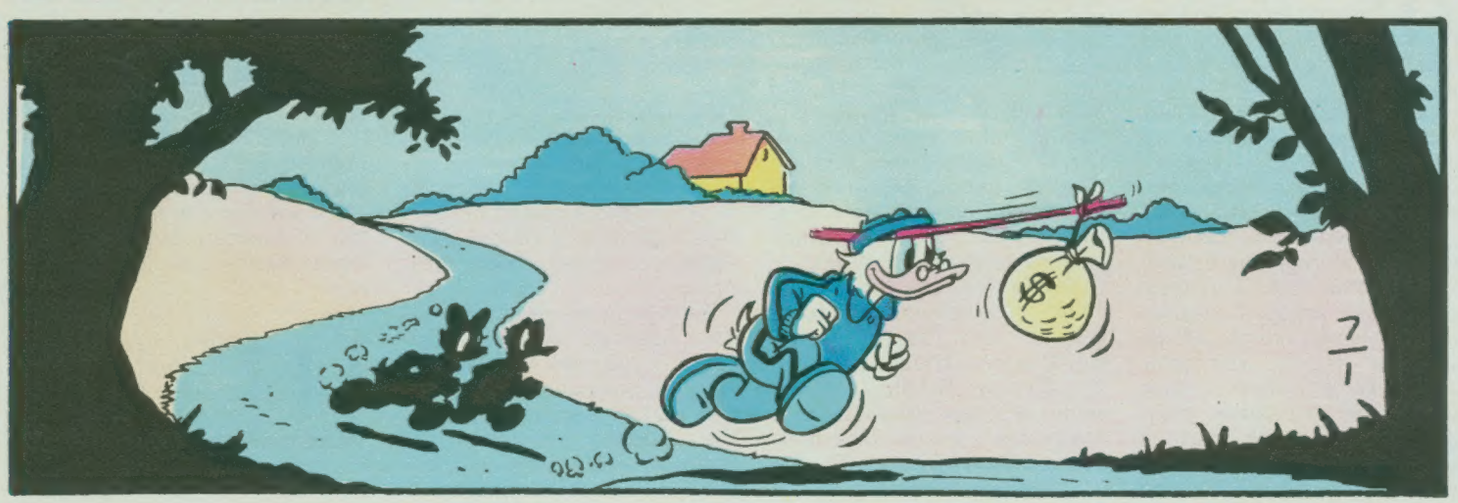

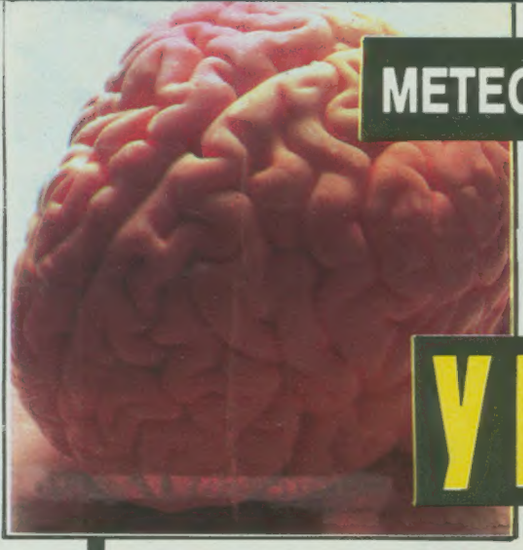

МЕТЕОРОПАТИЈА БОЛЕСТ РУЖНОГ ВРЕМЕНА

БАРОМЕТАР У МОЗГУ

Временски услови снажно утичу на наш организам, а нагле промене готово. Однедавно наука се све више бави том облашћу

Истраживање које је обавио Медицински факултет у Квин Кингстону из Онтарија, Канада, изнело је на видело како у смртним удесима у саобраћају готово два процента „отпада" на оне који се догоде када се течност у барометру спусти! Пад ваздушног притиска многи људи осете и те како снажно: умор, лоше расположење, знојење, главобоља само су неки уобичајени симптоми. То је, готово би се могло рећи, болест која у медицини већ има и име: примарна метеоропатија. Њу још јаче осећају астматичари, људи који болују од срца и крвних судова, реуматичари.

Ове тегобе су у ствари сасвим логичне са становишта природних физичких закона. Пад ваздушног притиска доводи до тога да се рашире крвни судови, па стога сасвим нормално и крв спорије струји, а њен притисак такође опада.

Али, од свих временских услова температура понајвише утиче на наше здравље, а то значи да од ње зависи како се осећамо, да ли смо крепки и расположени или смо тог јутра устали уморнији него кад смо легли! И за ово је лако пронаћи објашњење, мада нам оно нимало не може помоћи. Свака, макар најмања, промена температуре одражава се на наш организам који је попут веома сложеног, прецизног и надасве осетљивог уређаја. Те промене организам „уочава" тренутно и реагује на њих тако што се прилагођава. За секунду или две читав сложени механизам терморегулације организма ступа у дејство, јер када тако не би било свако излагање температурама изнад 40 степени Целзијусових или пак испод 32, макар оно трајало колико трептај ока, довело би до трајног оштећења мозга и кичмене мождине.

Температура и влага – опрез!

Осетљив, непогрешив и увек будан „термостат" нашег организма смештен је у пределу мозга који се назива хипоталамус. И, ево шта се догађа, рецимо, када се пробудимо у хладно јутро и – нагло откријемо: готово одмах хипоталамус је „убележио" пад температуре и организам добија наређење да се брани. Он то чини тако што се сви периферни крвни судови – дакле прсти, нос, уши – стежу, крв кроз њих протиче много спорије и тиме се чува топлота тела. Ако хладноћа потраје, хипоталамус „наређује" да потпуно застане тај периферни крвоток како би крв несметано струјала кроз виталне органе, срце и мозак.

Поступак је обрнут у случају високе температуре: тада се крвни судови шире што више, нарочито на периферији и тако се топлота из организма испушта, дакле он се хлади. Ако ни то није довољно, хипоталамус „командује" знојним жлездама у кожи да испуштају влагу. Наравно, уколико се телесна температура подигне до 42 и више, нема више заштите од оштећења виталних органа: топлотни удар може довести и до смрти.

Уз температуру, количина влаге у ваздуху веома је битна за наш организам и од ње такође у великој мери зависи како се осећамо. Рецимо, када је напољу врућина, а влага велика, организам доживљава стрес и то далеко јачи него кад је хладно уз исту количину влаге, па се при таквим условима чак и за петину повећава број астматичних напада, инфаркта, емболија, него када су услови спољa уобичајени.

Наука потврдила „предрасуде"

Истраживања многих научника покушала су да поставе граничне вредности за температуру и влажност ваздуха преко којих наступа болесно стање организма. Показало се чак и то да временски услови, а нарочито поменута комбинација температура-влага утичу и на интелектуални рад и способност концентрације и памћења. Ево како: при врућини од 25 до 30 степени Целзијусових у стању смо да „нормално" радимо неких пет или шест сати, док после тога пажња и памћење почињу драстично да се погоршавају! Ако је температура изнад 35 степени, тада већ за сат, а у најбољем случају два више нисмо у стању да се усредсредимо на читање, писање, рачунање и слично.

Уз све већ наведено, ту је и атмосферски електрицитет. Испоставило се да његове промене у највећој мери утичу на „примарну метеоропатију". Та болест промене времена нарочито се испољава када под дејством промена атмосферског електрицитета дувају ветрови и то они карактеристични за поједина подручја: фен у Алпима, ширав у Сахари, санта ања у Калифорнији или чинук у Стеновитим планинама.

Кад је о ветру реч, у народним веровањима од давнина су за њега везане – мислило се предрасуде, а наука је потврдила њихову исправност! Тако се у целом Средоземљу сматра да широко или југо доноси несрећу и болест, али то веровање засновано је на чињеницама. Наиме, у ранија времена северна Африка била је легло заразних болести, а њихови вируси баш су ветром, а преко комараца, стизали у Европу.

Узгред, насупрот раширеном веровању да хладно време доноси прехладе, које се зато тако и зову, ово је потпуно погрешно. Доказ: вируси „одговорни" за прехладе готово да су непознати међу Ескимима којима, ваљда, никад не цури нос. Зими се разболевају управо стога што се више времена проводи у затвореним просторијама, па још ако је унутра више особа већа је и влага и – ето прехладе.

И на крају, није ли и пролећни умор последица наглих временских промена у то доба године, када је честа појава да после дивног, сунчаног дана нагло захладни. А што су промене веће и наглије, организам бурније реагује.

М. К.

Чувена Борђонеова „ОЛУЈА", која виси у венецијанској Академији, приказује мајку како штити бебу док грми и сева.

Како је живео Чика Јова Змај

ЦВЕТ У РЕВЕРУ НАЦИЈЕ

Илустроваo: Растко Ћирић

Наш познати књижевник био је један од оснивача Српске књижевне задруге, члан Српске академије наука, али и поред тога либерали нису хтели да му дају српско држављанство

Јован Јовановић Змај познатији међу децом као Чика Јова, два пута за живота покушавао је да се трајно настани у Београду. Није му се дало што због њега самог, што због других околности. Као да му је судбина одредила да током седамдесет година, колико је живео, промени око двадесет места боравка.

Нигде спокоја, нигде среће, такав је углавном био Змајев живот. Ни налик прелепим и ведрим стиховима за децу које је оставио. Додуше, Змај заузима истакнуто место у српској књижевности као лиричар и аутор родољубиве поезије, али највише се памти по песмама за младе.

Трошио капом и шаком

Змајев живот био је прилично необичан. Он није припадао онима који су у књижевност ушли и опстајали више гладни него сити. Његов отац Павле фон Јовановић био је адвокат и градски сенатор у Новом Саду. Господин Павле се оженио девојком из чувене породице Гавански која је само у некретнинама, донела у мираз, кућу и 175 јутара земље!

Син пребогатих родитеља, Змај је са још четири брата – Ђуром, Корнелијем, Митом и Пером – имао срећно детињство. Неговала га је гувернанта, рано је од оца научио немачки, а Сима Милутиновић Сарајлија, као лични пријатељ, усмерио према поезији. Змај је био и добар ученик гимназије у Новом Саду и Халашу. Све је кренуло наопако одласком у Беч на студије права.

Неко време Змај је у Бечу становао са Ђуром Јакшићем. Почео је, и то веома успешно, да пише стихове. Међутим, седељке, вино, јурњава од једног до другог друштва и недовољно сна чинили су своје. Трошио је капом и шаком. Тек је напунио седамнаест година када му је умрла мајка. После осам година сахранио је и оца. Рано је остао без два највећа и једина права пријатеља.

Змајев део имања топио се као снег на сунцу па је морао да се запосли у новосадском магистрату. Да је његов отац могао на трен да оживи – заплакао би од туге. Толико имање оставио је синовима, а један од њих, Јован потуца се од немила до недрага!

Змај је и у Новом Саду наставио да живи боемски. Дружећи се са Јашом Игњатовићем, који је ипак држао

до тога колико новца има у џепу, Змај се целим бићем посветио мађарским песницима, нарочито Петефију. Тада је упознао Еуфросину Розини, илити Ружу Личанин, чија је мајка потицала из племићке куће Дука. Венчали су се.

Једна улица у Панчеву носи данас Ружино име. У том граду Змај је живео са породицом када су почела редом да му умиру деца: син Мирко у трећој години, кћи Тијана у трећем месецу, син Сава трећег дана по рођењу, син Југ само неколико сати пошто је угледао свет. Априла 1872. после порођаја је умрла и Змајева жена Ружа. Змају је остала само кћерка Смиљка, али и она је умрла млада у Футогу.

Ђулићи увеоци

Панчевци и Змајеви пријатељи уплашили су се да он од жалости не поремети умом. Породична несрећа надахнула је Змаја да напише чувене „Ђулиће увеоке".

Змај је обожавао децу, а боемски живот напустио је после венчања. Скрасио се и предао породици. У јавност је тешко пробијала истина, а и до данас је остала идилична слика о Змајевом односу са Ружом. Иако су у брак ушли из љубави, оскудица и различите нарави често су доводили до жестоких свађа између Руже и Змаја.

Змај се после Ружине смрти везао за дадиљу своје кћерке Смиљке. Дадиља се звала Марија Костић, Змај је с њом живео у незваничном браку изродивши две кћерке, од милоште је звао Тантика и тестаментом јој оставио део оно мало скромне имовине што му је преостала!

Змај се није стидео својих ванбрачних кћери, напротив. Чак је у Загребу заложио и своје име и ауторитет да их тамошње позориште прими као глумице јер су оне то жарко желеле. Позориште их је примило, али девојке нису имале ни труна талента и убрзо су добиле отказ.

У педесетој Змај је изгледао као старац од седамдесет година. Постао је познато име у поезији, али нигде није имао мира. Напустио је Јашу Продановића и везао се за Светозара Милетића. Као драматург Народног позоришта није успео. У Београду је покушао да се бави политиком. Штросмајер му је поручио да у политици не разуме ни прво слово, либерали и напредњаци да нема политички компас, а краљ Милан Обреновић узео га је на зуб због епиграма којима га је Змај исмевао.

Змај се посветио лекарском позиву. Када су радикали у Србији дошли на власт, Змај им се понудио. Прихватили су га и поставили за главног школског лекара јер је завршио медицину у Пешти. Убрзо је добио годишњу ренту од пет хиљада динара у злату. У то време Змај је имао среће да учествује у оснивању Српске књижевне задруге. Академија наука изабрала га је за редовног члана.

А онда су радикали пали са власти. За Змаја је то значило: због, лепи животе! У међувремену се на њега окомио књижевник Лаза Костић шибајући га по новинама. Дотукла га је смрт поћерки. Тантика је делила с њим добро и зло, али Змај је већ био старац таворећи у свом собичку у Каменици код Новог Сада. Око њега није било књига, није више читао. Браћа нису могла да му опросте везу са Тантиком.

Умро је крајем маја 1904. у седамдесет првој години живота. На сахрану слегло се око двадесет хиљада људи. Четири часа ређали су се говорници испред раке. Један од њих је рекао: „Нека је проживео како је проживео, Змај је био цвет у реверу нације!"

М. Тодоровић

СТОТИНАК ПСЕУДОНИМА

Змај је писао прозу, огледао се у драмском стваралаштву, слободарске идеје остваривао је у родољубивој поезији, познат је као лиричар, значајан је и као сатиричар. Уређивао је више листова, најпознатији је лист за децу „Невен". Текстове је углавном потписивао псеудонимом, потписом (обично једним од слова из азбуке) и крајње једноставним калиграфским знацима који би му пали на памет. Рачуна се да свега тога има укупно стотинак. Најпознатији је по псеудониму – Змај. Али, и њега је писао на више начина – Ч Змај Јова, Чика З, Чика Зм, Чика Змај, Чика Змај Јова, Чика Змајован, Чика Јова, ч. Зм...

БИОГРАФИЈА ЗА 1 МИНУТ
Змај од песника и лекара
ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ
У КУЋУ УГЛЕДНОГ НОВОСАЂАНИНА ПАВЛА ЈОВАНОВИЋА СВРАТИО ЈЕ ЈЕДНОМ СИМА МИЛУТИНОВИЋ САРАЈЛИЈА, ПРИШАО КРЕВЕТУ ДОМАЋИНОВОГ ШЕСТОГОДИШЊЕГ ДЕЧАКА И ПОМИЛОВАВШИ ГА РЕКАО: ДАВОГДА БИО ПЕСНИК!
ПРВЕ СТИХОВЕ НАПИСАО ЈЕ У ШЕСНАЕСТОЈ ГОДИНИ. СТУДИРАО У БЕЧУ, ПРАГУ И ПЕШТИ: ПРАВА ЈЕ НАПУСТИО, МЕДИЦИНУ ЗАВРШИО 1870.
ПИСАО ЛИРСКЕ ПЕСМЕ, БАЛАДЕ, САТИРЕ, ДЕЧЈЕ ПЕСМЕ, ПРЕВОДИО ПЕТЕФИЈА, ХАЈНЕА, ГЕТЕА, ПУШКИНА, ЉЕРМОНТОВА... УРЕЂИВАО ЛИСТОВЕ „НЕВЕН", „СТАРМАЛИ", „ЈАВОР", „КОМАРАЦ", „ЖИЖА", „ЗМАЈ"...
КАД ЈЕ ПОКРЕНУО ЛИСТ „ЗМАЈ", ПРЕМА КОМЕ ЈЕ УЗЕО И НАДИМАК, СКЕРЛИЋ ЈЕ НАПИСАО: "...ПЕСНИК НИЈЕ МИСЛИО НА ЧУДОВИШТЕ ИЗ НАРОДНЕ МИТОЛОГИЈЕ, ТО ЈЕ БИЛА ИГРА РЕЧИ ... ИГРА СЛОВА: З. МАЈ, ТРИ НАПИСАНО КАО ЋИРИЛИЧНО З, ЗНАЧИЛО ЈЕ З. МАЈ 1848. КАД СУ СРБИ У КАРЛОВЦИМА ФОРМУЛИСАЛИ СВОЈЕ НАРОДНЕ ТРАЖБИНЕ И ОДЛУЧНО ПОШЛИ ПУТЕМ НАРОДНЕ САМОУПРАВЕ."
ПРВИ ШКОЛСКИ ЛЕКАР У СРБИЈИ. РАДИО ЈЕ У НОВОМ САДУ, БЕОГРАДУ, ЗАГРЕБУ, ПАНЧЕВУ, ФУТОГУ, СРЕМСКИМ КАРЛОВЦИМА И НАЈЗАД У КАМЕНИЦИ.
РОЂЕН 1833. У НОВОМ САДУ - УМРО 1904. У КАМЕНИЦИ.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

НАЈВЕЋА ТРАГЕДИЈА У ИСТОРИЈИ НАСЕЉАВАЊА АМЕРИЧКОГ КОНТИНЕНТА

КРВАВИ ПИР ДОНЕРОВЕ ГРУПЕ

Четврта и последња екипа спасилаца затекла је у зимском биваку на језеру само избезумљеног господина Луиса Казеберга окруженог прљавштином и осакаћеним лешевима. Три слеђене воловске ноге лежале су нетакнуте крај котла пуног раскомаданог људског меса

Експедиција Луиса Мериведера и Виљема Кларка од 1804. до 1806. године прва је прешла северноамерички континент од истока до северозапада и натраг. Али, ови славни истраживачи нису ишли колима с воловском запрегом без којих насељеници нових непознатих територија нису могли да путују пошто су водили породице и носили све што су имали.

Крчење путева за кола преко у мапама необележених пустиња и планина Запада испало је далеко теже од проналажења стаза за пешачење или јахање. Године 1841. учињен је први покушај да се људи у колима са арњевима пребаце до Калифорније, а тек 1844. такав покушај је и успео. Упркос томе, све до златне грознице 1848, када се са свих страна света хрлило у Калифорнију, путовање колима с воловском запрегом било је крајње ризично.

Године 1846, када је пут Калифорније кренула такозвана Донерова група, уобичајени колски пут водио је од Сент Луиса на запад до Форт Бриџера у Вајомингу, затим према северозападу у Ајдахо и, најзад, на југозапад кроз Неваду право према Калифорнији.

Али, постојала је и пречица коју је „трасирао" тада популарни писац књижица-водича Лансфорд Хастингс. Његова маршрута, направљена (истина само у водичу), у циљу да се избегну километри пута, ишла је од Форт Бриџера на запад преко планинског венца Возоч, затим јужно од Великог сланог језера у Јутаху, кроз Пустињу сланог језера до уобичајеног Калифорнијског пута у Невади где су се пречице и овај сигурнији колски пут спајали.

У лето 1846. бројне групе кола са арњевима које су вукли волови кренуле су из Форт Бриџера. Једну од њих, која је пошла мало пре Донерове, предводио је лично Хастингс, творац пречице. Његовој групи било је суђено да се, истина уз велике тешкоће, домогне Калифорније. Донеровој само делимично.

Људи који су желели да се населе у новом крају имали су намеру да се у Форт Бриџеру састану са Хастингсоновом групом и с њом наставе даље, али су закаснили. Неки од њих пошли су према Калифорнији уобичајеним дужим путем. Они нестрпљивији одлучили су да пођу Хастингсоновом пречицом.

Осамдесет седам особа у двадесет три запреге са арњевима изабрало је тај краћи пут. Било је ту десет породица, које нису биле у међусобном сродству, и шеснаест самаца, углавном имућних фармера и грађана Средњег запада. Сви они срели су се луким случајем и ујединили ради веће безбедности. Нико од њих није имао искуства с планинама Запада нити са Индијанцима.

Они су у историји заувек остали запамћени као Донерова група јер су за вођу изабрали постаријег господина Џорџа Донера, фармера из Илиноиса. Форт Бриџер напустили су 31. јула 1846. међу последњима који су тог лета започели дуг пут према обећаној земљи.

После две недеље путовања Донерова група наишла је на прву велику препреку и то када је стигла до стрме и жбуновите планине Возоч. Терен је био тако диваљ да су, да би га некако савладали, прво морали да раскрче пут за кола. За шеснаест исцрпљујућих дана прешли су само двадесет пет километара после чега су и људи и волови били полумртви од умора.

Други ударац уследио је убрзо потом западно од Великог сланог језера када су набасали на сто двадесет осам километара дугачку пустињу. Да не би скапали од жеђи, многи су испрегли волове и с њима кренули насумце у потрагу за изворима а онда се вратили по кола и породице.

При том је дошло до паника и многе животиње су угинуле, одлутале или попадале од индијанских стрела. Четворо кола и велике количине намирница морали су да буду остављени у пустињи. Тек 30. септембра, два пуна месеца од поласка из Форт Бриџера, Донерова група се извукла са Хастингсове пречице и наставила Калифорнијским путем.

До првог новембра некако су се домогли језера Тракли, касније названог Донерово језеро како се и данас зове, на висини од хиљаду осамсто метара на источној падини Сијера Неваде, западно од данашње границе између Калифорније и Неваде. Снег је почео да пада још последњих дана октобра и мећава је спречила изнемоглу групу да покуша да пређе планине западно од језера.

Тако су упали у клопку и то својом кривицом: из Форт Брицера кренули су мало касније него што је требало и путовали су доста спорије него што је требало. На језеру их је чекала дуга зима с премало хране.

Смрт је стигла у Донерову групу још пре него што су дошли до језера: крајем августа Лук Халоран умро је од туберкулозе; 5. октобра Џемс Рид је у самоодбрани убио ножем Џона Шнајдера после свађе око волова; 8. октобра Луис Казеберг оставио је старца Хардкупа, из својих кола, негде на путу а чланови Донерове групе одбили су да се врате и потраже га; 13. октобра Немци Јозеф Рајнхард и Аугустус Шпицер опљачкали су и убили богатог Немца Волфингера; 20. октобра погинуо је, чистећи оружје, Вилљем Пајк.

Четири члана групе још раније су отишла до Сатерс Форта, данашњег Сакраменто, да доведу помоћ и донесу намирнице. Чарлс Стентон, један од њих, заиста се и вратио средином октобра са храном и два Индијанца. Од осамдесет седам особа које су пошле из Форт Брицера њих седамдесет девет и два Индијанца било је заробљео зимом на језеру Донер.

Чланови Донерове групе смрзавали су се лежећи по склепаним шаторима и колибама, поред залеђеног језера. Пошто су брзо потрошили залихе хране, поклали су и појели волове, па псе. После тога хранили су се супом направљеном од прокуване ћебади, и постељине. Одмах се испољила и крајња себичност оних који су имали више.

Шеснаестог децембра у зимском логору на језеру умро је двадесет четворогодишњи Бејлиз Вилљемс. Тог истог дана петнаесторо најснажнијих из групе, десет мушкараца – међу њима и Стентон с два Индијанца – и пет жена, упутили су се преко планинског прелаза завејаног снегом, без хране и по ужасној зими, у нади да ће довести некакву помоћ. Четири мушкарца оставила су у логору породице, а три жене своју децу.

Шестог дана по одласку из зимског бивака умро је Стентон. Деветог дана преосталих четрнаесторо почели су отворено да разговарају о људождерству које им се одавно вртело по изгледнелим стомацима и главама. Расправљали су да ли да извлаче на срећу ко ће од њих послужити као храна осталима или да се бирају парови који ће редом пуцати једно у друго све док један не погине. Најзад су оба предлога одбачена и одлучено је да се чека док неко не умре од зиме или исцрпљености.

Прилика се указала брзо. На Бадње вече двадесеттрогодишњи Антоан заспао је у предсмртној коми и шака му је пала у ватру. Сапутници су је извадили из пламена али, када се то догодило још једном, нико се није ни померио. Антоан је умро. После њега Патрик Долан, па Семјуел Марфи. Остали су их исекли, испржили и појели поштујући само једно правило: да они који су у сродству с преминулима не учествују у јелу.

Када је 5. јануара умро двадесеттрогодишњи Џеј Фосдик, исекла га је и скувала госпођа Фостер уз оштро противљење покојникове супруге Саре Фосдик. Убрзо потом већ полулуда госпођа Фостер убила је и два Индијанца па су и њих скували и појели. Од петнаесторо особа које су кренуле по помоћ у прво насеље белаца у Калифорнији стигло је седморо после тридесет и три дана пробијања кроз мећаву и снег.

Тридесет првог јануара 1847. у помоћ Донеровој групи на језеру кренули су први спасиоци из насеља у Калифорнији. А биле су потребне још три спасилачке екипе и два и по

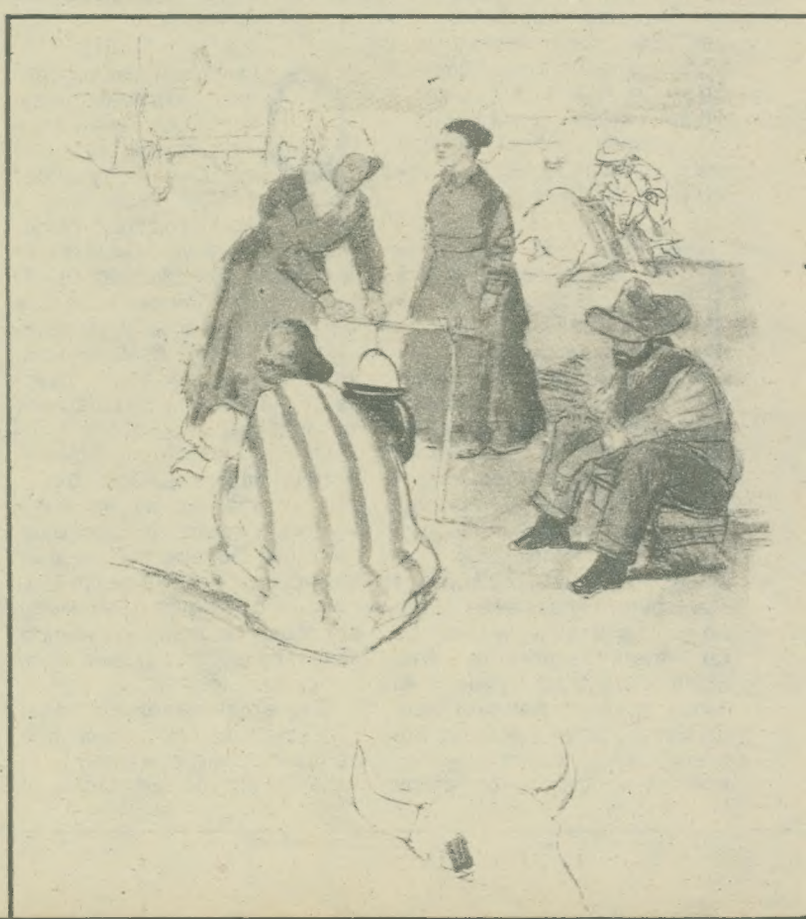

месеца пре него што се Донерова група избавила, то јест они из ње који су преживели. Никада није било довољно хране и људождерство је у логору на језеру постало сасвим обична појава.

Када су се Виљем Еди и Виљем Фостер вратили на језеро с трећом екипом за спасавање марта месеца, сазнали су да им је Луис Казеберг појео синове. Фостерова мајка је испричала да је Казеберг малога удавио на спавању и обесио на зид шатора пре него што га је скувао и појео. Казеберг је тврдио да је дете умрло од глади.

Спасиоци су сутрадан кренули пут Калифорније а у логору на језеру остали су само Луис Казеберг, старица Лавинја Марфи, тешко повређени вођа пута Џорџ Донер, његов четворогодишњи братанац Семјуел и његова као дрен здрава супруга Тамсен која није желела да напусти мужа на самрти.

Четврта и последња група спасилаца стигла је на језеро 17. априла и затекла само Луиса Казеберга окруженог прљавштином и осакаћеним лешевима. Лобања Џорџа Донера била је располућена и из ње извађен мозак. Три слеђене воловске ноге лежале су нетакнуте крај котла пуног раскомаданог људског меса. Поред Казеберга налазила су се два лонца с крвљу и велика шерпа са свежом људском џигерицом и плућима.

Казеберг је говорио да су његови сапутници помрли пре него што их је он зготовио и појео. На питање зашто, уместо умрлих, није појео воловске ноге објаснио је да су оне сувише суве, да људска џигерица и плућа имају одличан укус и да се од људског мозга прави добра и хранљива супа. Госпођа Донер, рекао је, била је најукуснија јер је имала више сала од осталих.

Чим су се вратили у Сатерс Форт у Калифорнији, Казеберг је оптужен за убиство четири особе. У недостатку необоривих доказа и сведока пресуда није могла да буде донета и о његовој кривици и дан-данас постоје различита мишљења јер Американци никада нису заборавили ову ужасну трагедију и с времена на време покушавају да је анализирају и реконструишу.

Од осамдесет седам чланова Донерове групе, колико их је пошло из Форт Бриџера, четрдесеторо је уз пут страдало, а само четрдесет седморо стигло у Калифорнију.

Бојана Дожић

ЧУДНА ГРАЂЕВИНА – ПСИХА У КАМЕНУ

СПОМЕНИК СОПСТВЕНОМ УЧЕЊУ

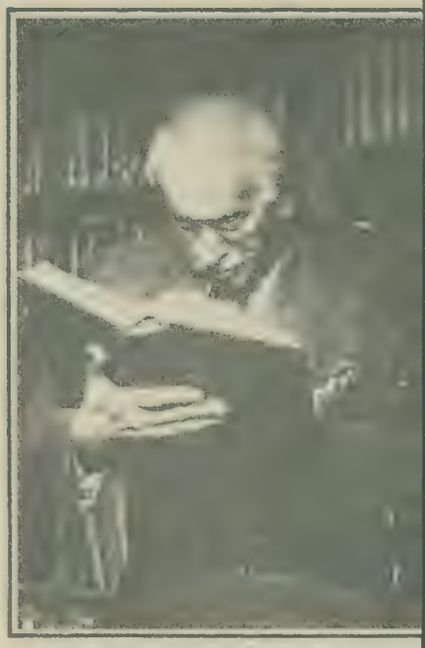

Да би материјализовао своја учења и открића у психологији, Карл Густав Јунг сазидао је округлу кућу у којој као да живи више векова

Од почетка је било јасно да ћу зидати поред воде. Одувек ме је необично привлачила сликовитост Горњег језера у Цириху и тако сам 1922. године купио нешто земље у Болингену. Језеро се налази у области Светог Мајнрада и представља старо црквено земљиште које је раније припадало манастиру Свети Гален."

Тако је Карл Густав Јунг почео да приповеда о својој „Кули", кући коју је сазидао сам, за себе. Била је то једна од многих прича о ономе што је урадио или доживео, које је велики психијатар причао Аниели Јафе, својој ученици и секретарици, од пролећа 1957. до јесени 1959. године. Састајали су се једном недељно и разговарали цело поподне. Аниела Јафе бележила је сваку Јунгову реч. Говорио јој је о сусретима са научницима, познатим лекарима који су оставили траг у савременој медицини, о сарадњи са Зигмундом Фројдом која се претворила у сукоб, о истраживању несвесног, позадини свести, коју нико пре њега није толико упознао, о настанку својих тридесетак књига, о детињству које је пресудило да Јунг постане то што је... Из тих прича настала је биографија Карла Густава Јунга. Аниела Јафе написала ју је у првом лицу, управо онако како је Јунг и говорио и зато многи тврде да је то заправо аутобиографија.

Ништа у животу овог творца модерне психијатрије није било обично, па ни „Кула". Настала је у тренутку када је Јунг осетио да му речи више нису довољно опипљив материјал за истраживање мисли и сазнања о психи. Био му је потребан камен.

„У почетку нисам намеравао да градим праву кућу, већ неку врсту једноставног боравишта на један спрат", забележила је Аниела Јафе. „Требало је да буде округла са огњиштем у средини и малим лежајевима дуж зидова. Имао сам на уму афричку колибу у којој на средини гори ватра, а око ње се одвија читав живот породице. Примитивне колибе остварују идеју целине, породичне целине у којој учествују све врсте малих домаћих животиња".

Међутим, променио је план већ у почетку зидања: имао је утисак да је сувише примитиван. Више није желео колибу, већ кулу на два спрата. И, када је 1923. године завршена, испоставило се да је врло удобна. Јунг је испричао својој ученици да је још од првог дана боравка у њој осећао спокојство, као у мајчинском окриљу. Ипак, није био задовољан и зато је, четири године касније, 1927. сазидао још једно крило у облику куле, симетрично с првом с којом га је спајао средишни део.

Магична четворка

Међутим, ни то није био крај зидања. После паузе од опет четири године Јунг је почео и трећи пут да дограђује своју „Кулу". Овог пута, 1931. године, проширио је друго крило. Желео је да, како је испричао, има собу у којој би могао да борави сасвим сам.

„Имао сам на уму оно што сам видео у индијским кућама, где обично постоји неки део – мада то може да буде и само један угао собе издвојен завесом – у који укућани могу да се повуку и ту медитирају или изводе вежбе јоге".

У ту собу није смео да уђе нико без Јунгове дозволе. Кључ је увек носио са собом. Аниела Јафе записала је да је Јунг исликао зидове те собе,

и на тај начин изразио све оно што га из свакодневице преноси у осаму, из садашњости у безвременост. Друга кула била је Јунгу место духовне концентрације.

„Године 1935. јавила ми се жеља за парчетом ограђеног земљишта. Био ми је потребан већи простор, отворен према небу и природи. И тако сам поново – након паузе од четири године – додао двориште и ложу поред језера, који су чинили четврти елемент куће. Тако су повезана четири различита дела ове грађевине у току 12 година".

Коначни изглед „Кула" је добила тек 1955. године. Било је то месец дана након смрти Еме Раушенбах, Јунгове супруге. Пошто је остао сам, Јунг је осетио потребу да буде оно што заправо јесте. Схватио је да га представља средишњи део зграде, није више морао да се скрива иза „материнске" и „духовне куле". Том средишњем делу додао је горњи спрат. Речено језиком „Куле", сада је тај средишњи део представљао Јунгову его-личност, његово „ја". То се уклапало у дефиницију четворства која често има структуру 3 + 1, тако да једна од четврти које га чине има изузетно место или поседује природу различиту од осталих. То је онај „четврти" који када се придода осталим трима, од њих ствара „једно" које симболизује укупност. У аналитичкој психологији често управо „подређена" функција (она којом човек не располаже свесно) представља оно „четврто", а њено уклапање у свест јесте један од најзначајнијих задатака процеса осамостаљења, процеса којим човек постаје издвојена, недељива целина, индивидуа. Процес осамостаљења (индивидуализације) једно је од најзначајнијих Јунгових открића, а „Кула" му је помогла да га учини стварним. „Кула" је те 1955. године постала споменик његовом учењу и симбол његове личне психичке јединствености.

„У Болингену живим онако како ми највише одговара. Нисам увео струју, сам ложим ватру у камину и пећи. Увече палим старе лампе. Нема текуће воде, вадим је из бунара. Сам цепам дрва и кувам храну. Ове просте радње чине човека једноставним, а како је тешко бити једноставан!"

Сусрет са прецима

Јунг је причао да се у „Кули" потпуно поистоветио са природом. Дешавале су му се чудне ствари. Једне вечери, у рано пролеће, седео је

поред огњишта на коме се грејала вода у котлићу за прање судова. Одједном, као да је чуо гудачке инструменте, као да се у „Кули" налазио један оркестар, а изван ње други. Свирали су као да разговарају, или један другом одговарају. Били су то звуци који су имали особине воде и ветра, била је то мелодија која је потицала од саме природе. Јунг је овај концерт слушао читав сат.

Друге једне мирне ноћи, пробудио га је шум тихих корака око „Куле" који се спајао са удаљеном музиком. Међутим, када је погледао кроз прозор, осим тишине и месечине није било ничег другог. Поново је заспао. Сањао је исти сан. Сада је видео и много људи одевених у тамну одећу. Личили су му на сеоске младиће у недељном руху који силазе са планине и долазе до „Куле". Кад се пробудио, опет није било ничега.

„Као што сам касније открио, у стварности је одиста постојала паралела моме искуству. У средњем веку долазило је управо до таквих окупљања младих људи у пролеће. Били су то најамнички војници. У Италији су се борили за стране владаре. Моја је визија, стога, могла да се односи на једно од таквих окупљања до којих је редовно долазило сваког пролећа када су се млади људи са песмом и у весељу опраштали од своје родне земље."

Везу „Куле" и људи прошлих времена Јунг је протумачио и случајношћу јер је зидање почео месец дана после смрти своје мајке, а завршио га месец дана после смрти своје супруге. У зиму 1955-56. године, Јунг је на три камене плоче урезао имена својих предака и поставио их у дворишту „Куле". Док је ово радио, постао је свестан везе између себе и предака. Како је забележила Аниела Јафе, осећао је да се нашао под утицајем незавршених послова и неодгонетнутих питања својих родитеља и даљих предака. Чинило му се да мора да одговори на питања која је судбина постављала његовим прецима, или да настави оно што је у претходном времену остало недовршено.

„У Болингену као да се истовремено живи у више векова. То место ће ме надживети, а његова локација и стил изражавају наслеђе давних времена. У „Кули" има веома мало ствари које указују на садашњост. Када би неко из 16. века ступио у ову кућу, једино би му петролејска лампа и шибица биле нове. Штавише, душе мојих предака напаја атмосфера ове куће, с обзиром да им пружам одговоре на питања која су оставили за собом. Трудим се колико год је у мојој моћи да им пружим те одговоре. Чак сам их и исцртао на зидовима. Тако се има утисак да у овој кући живи нека тиха, већа породица, од пре више векова."

Карл Густав Јунг је умро 6. јуна 1961. године. Што се тиче „Куле", био је у праву: стоји као да је вечна, као да је ту била откако је света и века.

Соња Ђирић

С наопаке наопаке стране платна

ДОЛЕ ГОЛОТИЊА, ЖИВЕЛА ГОЛОТИЊА!

Шокантне еротске теме задавале су различитим сликарима различите невоље. Микеланђелу је, рецимо, тешко падало да наслика женско тело, углавном зато што је у животу више волео младиће

Обично се сматра да је голо женско тело мање или више сексуи, што зависи од тела. Ово важи и за исти садржај на уметничким сликама, ма шта неки тврдили.

Узмимо ренесансну Венецију за пример. Житељи овог града гајили су здраво занимање за телесне ужитке што се слободно може рећи и за њиховог суграђанина Тицијана. У буквалном преводу, назив његове слике „Ла Бела" гласи лепотица што је дотична дама, нема сумње, и била, с тим што је уз то, такође, сасвим недвосмислено, била и посленица најстаријег заната на свету.

Знак распознавања: жути шал

У Венецији се, наиме, проституција упражњавала с отвореношћу која би и данас много где била шокантна. Мора се, додуше, признати да су венецијанске ноћне даме од класе биле не само лепе него и, најчешће, сасвим солидно образоване. У њиховим салонима вештини разговора придавао се исти значај као и вештинама оне друге врсте. Тако су их лепо прихватали у високом друштву да су се ове лепотице поносиле својим занатом и то показивале на тај начин што су као знак распознавања носиле жути шал.

Тицијан је израдио не један, него читав низ портрета познатих венецијанских куртизана на чему су му оне биле бескрајно захвалне јер је то уједно била и одлична бесплатна реклама. Принцип да уметност зна да буде и уносан бизнис даље је разрађен 1547. године када је у Венецији штампана брошура са именима, адресама, ценама услуга и ужим специјалностима дама са жутим шаловима.

Остали део Европе углавном није делио венецијанску ноншаланцију у погледу секса и еротике. Тако су, рецимо, слике шкакљивог садржаја из минхенске Хофгартен галерије могли да виде само странци, али не и домаћи посетиоци.

Доказујући да нису ништа мање богобојажљиви и несклони греху чулности, градски оци Мадрида су у налету гађења наредили да се све голе задњице и остала голотиња згурају у неколико собица у националној галерији Прадо с тим што је и у овом случају странцима било дозвољено оно што се домаћем народу забрањивало. Једном речју, извесно време чинило се да је секс изашао из моде.

Неке сликаре су, када је о еротици реч, морили јади сасвим друге врсте. Као што је добро познато, велики Микеланђело волео је мушкарце много више од жена и доследно овоме сматрао да су мушка тела далеко лепша од женских. За слику под називом „Зора" Буонаротију је као модел очигледно послужио неки младић. Тешко да има икога ко је видео ову слику, а да му није „свануло" о чему се ту ради. Зора је, наиме, мушки мишићава, а и с грудима јој нешто није у реду...

Врло, врло блиски пријатељи

Исту наклоност према сопственом полу гајио је и Караваџо, што се сасвим лепо да видети на његовој слици „Флаутиста". Караваџо је слику израдио по наруџбини кардинала дел Монтеа, свог мецене и врло, врло блиског пријатеља... Више је него очигледно каквих је љубавних склоности лепи флаутиста, али како случајно не би било забуне, на нотама које држи испред себе пише: „Ти знаш да те волим".

Е сад, што се Петера Паула Рубенса тиче, он је волео жене, а нарочито сопствену која му је служила као модел и узор за женске ликове. Рубенсу је на масивном телу његове Хелене све било лепо: од фалтица сала на трбуху преко крофница на коленима до отеклина на ногама изазваних ношењем претесних ципела.

Док се Стари континент с еротиком носио како када и како где, Нови је испољио зачуђујуће пуританство. Пре једва нешто више од сто година, на чувеној Академији уметности Пенсилваније постојали су мушки и женски дани за посету, ваљда све у име тога да се одстрани грешна могућност да даме и господа, гледајући у гола тела, успут испод ока очијукају.

Један познати колекционар из једне друге америчке државе решио је питање морала тако што је запослио човека који је читав радни век провео правећи смокавине листове и листиће којима је затим прекривао грешна места на античким киповима.

Енглез Роберт Пајн изазвао је невиђени скандал у Филаделфији када је, не слутећи зло, у овом граду изложио своју (голу голцату) Венеру. Сместа му је наређено да је уклони, што је овај и учинио. Спаковао је Венеру у сандук у којем је за све време боравка у САД и остала, с тим што су је, с времена на време, одатле ипак извлачили и приказивали одабраној, морално непоткупљивој неколицини. Све у свему, Американцима је требало времена да достигну Европљане у погледу просвећености према голотињи у уметности.

М. И.

ХАНИ, ПОГИНУЛЕ СМО!

– јекнула је Линда, тежак инвалид, док се аутомобил котрљао низ стрму падину ломећи дрвеће. Зауставио се у дну провалије превртнут на десни бок

Рано ујутру 12. септембра 1991. Линда Мејерс возила се својим караваном аутопутем Конектикат 2. Враћала се кући из клуба где је провела вече с пријатељима. Пре него што је кренула, јавила је телефоном из аутомобила свом веренику Доналду Гору да ускоро стиже.

Четрдесетогодишња Линда није могла да користи тај телефон током вожње јер је од детињства боловала од мишићне дистрофије, неизлечиве болести од које мишићи целог тела постепено постају све слабији. Било јој је напорно чак и да извуче телефон скривен испод седишта сувозача.

„Бићемо код куће за петнаест минута", рекла је свом кокеру Хани. Куја је лежала на седишту до њеног и поспано трептала. Линда је упалила радио. Волела је да вози уз тиху музику.

Светлост фарова у свом ретровизору угледала је изненада. Огроман камион приближио јој се великом брзином и претекао је. Како је поново улетео у њену траку под недопустиво оштрим углом, отворена приколица коју је

вукао закачила је њен аутомобил постранце гурнувши га кроз ограду на ивици аутопута.

„Хани, погинуле смо!", јекнула је Линда док се аутомобил котрљао низ стрму падину ломећи дрвеће. Прошла је читава вечност пре него што се зауставио превртнут на десни бок. Линда, која се није везала каишем, пробила је главом ветробран и изгубила свест.

Где ли се налазим?

Када је дошла себи, схватила је да седи у аутомобилу и то на прозору код сувозачевог седишта с кујом Хани на свом крилу. Сувозачево седиште налазило се лево од ње, искривљено и избачено из лежишта. Између њега и сада вертикалног пода кола била су заглављена електрична инвалидска колица која су се, иначе, налазила сасвим позади. Без њих није могла да се креће.

Кроз слабу светлост фарова видела је само густо дрвеће. Сат на инструмент-табли показивао је 2,20 h. Једна врата су висила и Линда је дрхтала од леденог ноћног поветарца. На себи је имала само мајицу кратких рукава, виндјакну и лагане хеланке.

Осећала се као да је неко тресnuo тешком палицом по глави. У грудном košu мучио је оштар бол. Дотакла је руком ребра. Под прстима није осећала прелом, али је била сасвим сигурна да је нешто унутра сломљено. Где ли се налазим, помислила је, а онда се присетила да је са аутопута гурнута непосредно пошто је прошла покрај Излаза број 10 југоисточно од Хартворда.

Могла је да чује, како, с времена на време, аутопутем пролази понеки аутомобил, али није умела да процени колико је удаљена од тог аутопута. Размишљала је и о возачу камиона с приколицом која је закачила њен караван.

„Искључено је да возач не зна да ме је тресnuo. Он ће се, вероватно, вратити или ће јавити полицији." Али, нико није долазио. Чула је само тиху музику с радија, хор цврчака и шум воде негде у близини.

Радио-позиви звуче сумњиво

Тек тада се сетила да има телефон. Нашла га је испод папучице за гас и ножне кочнице. Левом руком подупрла је десну и некако га дохватила. Окренула је број 911. Био је заузет. Чудно. Линда је некада радила као диспечер у полицији и знала је да линије за хитне случајеве никада не смеју да буду заузете.

Окренула је број свог вереника Доналда Гора. Опет заузето. Тек тада јој је пало на ум да се, највероватније, налази изван домета антена помоћу којих аутотелефони раде. Није се уплашила пошто је имала још једну наду. Дон је у њен аутомобил поставио такозвану СВ (СиБи) радио-примопредајник. Укључила га је.

Био је подешен на 19. канал који најчешће користе возачи камиона. „Зовем један-девет. Ја сам десет-тридесет-три", рекла је дајући шифру за хитну помоћ. Нико јој није одговорио. „Талас један-девет..." Као да је нико није чуо.

Увелико је свануло када јој је одговорио мушки глас: „Шта се догодило?"

„Ја сам Линда. Потребна ми је помоћ. Кола су ми слетела с пута. Превртнута су у шуми негде код Излаза 10. Ја и мој пас смо повређени. Молим, позовите хитну помоћ!"

„То што причате звучи крајње сумњиво", одговорио јој је глас и изгубио се изван њеног домашаја.

„Вероватно и звучим сумњиво!", ужаснула се Линда. Сетила се чланка из новина: људи често позивају возаче у помоћ да би их скренули с пута и опљачкали.

Шест возача примило је њен позив и ниједан од њих није ни одговорио. Седми је била жена и Линда се понадала.

„Потребна ми је помоћ", рекла је. „Имам дистрофију мишића. Синоћ ме је приколица гурнула са аутопута. Повређена сам. Молим, помозите ми!" Затим је притиснула дугме чекајући одговор. Чула је како жена некоме каже: „Ова девојчица звучи као да је у озбиљној невољи". Али, ни та жена није јој ништа одговорила.

Линда се силно трудила да не бризне у плач. „Просто не могу да поверујем, Хани", рекла је свом псу. Чак и када ме саслушају, мисле да лажем и измишљам!" А, тако је заиста и било. До два по поподне двадесетак возача примило је Линдин позив и нико се није одазвао.

Само један се смиловао

Ерни Парадис је огромним теретњаком превозио старо гвожђе из Хартфорда у Провиденс. И он је сумњичаво саслушао Линдин вапај за помоћ. Ипак, учинило му се да је та особа, Линда, заиста очајна и на ивици суза.

„Где се налазите", питао је Парадис.

„Одмах иза Излаза 10. Чим ме тако добро чујете, вероватно ћете баш сада туда проћи."

Тридесетшестогодишњи камионџија је успорио и скренуо у траку за заустављање у случају незгоде. Погледао је кроз прозор са свог високог седишта. На врху стрме провалије лежао је одваљен и спљоштен део металне заштитне ограде пута. Када је бацио поглед доле, видео је само врхове дрвећа и стене.

Изишао је из камиона и спустио се око двеста метара низбрдо. Није било никаквог аутомобила и био је сигуран да је насамарен. Већ је хтео да се врати када је, међу дрвећем, видео блесак. Пошао је у том правцу и у дну провалије угледао обрисе превртнутог каравана.

Линда је осетила како се њен аутомобил тресе и возачка врата, тачно изнад ње, отварају. Кроз њих се промолило бркато лице човека с наочарима за сунце и качкетом на глави. „Господо, јесте ли тешко повређени?", упитао је спасилац.

Кривац није нађен

У року од неколико минута на месту удеса нашли су се ватрогасци, полиција и хитна помоћ. Линду су успели да извуку после пуна два сата. Хеликоптер ју је одвезао у Болнички и медицински центар „Сент Френсис" у Хартфорду.

Њен вереник Доналд нашао ју је на носилима у одељењу за хитну помоћ. Била је бледа као смрт, изгребаних руку и тела у модрицама. Када га је видела, Линди су, први пут од несреће, грунуле сузе.

За разлику од кује Хани чије су се повреде залечиле у року од неколико дана, Линда је боловала недељама. Сломила је једно ребро и од хладноће добила запаљење уха и бешике. Али, знала је да се више ничег у животу неће бојати.

Крајем октобра 1991. Линда је добила на поклон нов аутомобил караван од добровољних прилога људи који су чули за њен удес и неизлечиву болест. Она сада штеди да би купила нова електрична инвалидска колица чија је цена око десет хиљада долара.

Полиција америчке савезне државе Конектикат никада није нашла возача због чијег је непрописног претицања приколица гурнула Линдин аутомобил у провалију.

Б. Д.

МА ШТА КАЖЕШ

ИЗУМ КОЈИ ЈЕ УСРЕЋИО СВЕТ

У фебруару ове године америчка компанија „Краун корк енд сил" прославила је значајан јубилеј за који, да није у питању произвођач светски важног производа – затварача за боце, тешко да би се заинтересовао било ко осим њених радника. Модерно друштво не би преживело без поменуте стварчице, тврди потпредседник компаније. Ричард Кшизановски и с пуно поноса додаје да је изумитељ затварача за боце био Вилијам Пеинтер, човек који је, осим овог, патентирао још 85 проналазака међу којима и детектор лажног новца. Године 1885. Пеинтер је направио „печат" за боце који се састојао од равног гуменог диска прекривеног дебелим платном и углављивао се у грлић боце.

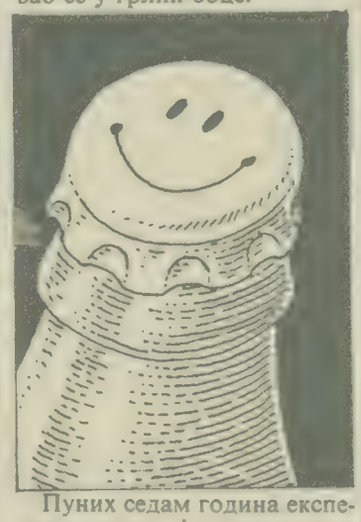

Пуних седам година експериментисао је довитљиви Американац са разноразним дисковима док коначно није направио затварач који му је био сасвим по укусу. Тај затварач, који је до дана данашњег остао исти као и онај направљен 1892. године, био је направљен од металног диска назубљених ивица. Са доње стране обложен је плутом и посебном врстом хартије која је веома отпорна на воду. Међутим, како Пеинтерови савремници нису показали претерано одушевљење за изум без кога би следеће генерације биле несрећне, довитљиви проналазач морао је да се потруди да их убеди да је његов изум једноставно незаменљив. У ту сврху он је послао бродом товар пива у боцама затвореним дотичним затварачем у Јужну Америку. Боце су путовале и путовале и после неколико месеци вратиле се у Балтимор, где је Пеинтер иначе живео, потпуно неоштећене. Сад већ више нико није могао да порекне да је Пеинтер пронашао заиста сјајну ствар.

●

НАМАРГАРИНИСАНИ ЗАТВОРЕНИК

Из градског затвора Стокхолма недавно је побегао Јан Фридер, један од осуђеника. Убрзо се открило како му је то пошло за руком.

Јан је недељама скупљао маргарин који се, иначе, добија за доручак. Кад је накупио довољну количину размазао га је по целом телу. С обзиром да је ситан и изузетно мршав, тако намаргарисан успео је да се провуче кроз шипке на прозору своје ћелије, а касније и кроз ограду око затвора. До сада му нису ушли у траг.

●

КАКВА КОЛА, ТАКВА ПИЦА

Компанија „RPM", која држи неколико највећих пицерија у Детроиту, недавно је објавила занимљиву студију. У њој се, наиме, тврди да у највећем броју случајева унапред може да се зна коју ће врсту пице наручити власник одређене марке кола.

Ако је гост дошао „крајслером", највероватније ће затражити празну пицу, само са сиром. Власници „кадилака", изгледа, највише воле оне зажућене са исецканим кобасицама и са пуно

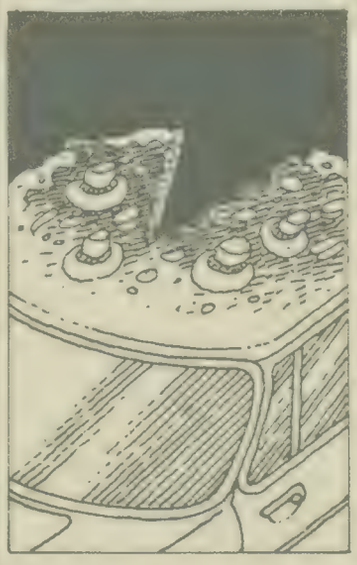

зачина. Они који се довезу „фордом", обично поједу више од једне пице. Велика кола? Значи, тражиће пуно шунке на пици, мала кола – човек ће се задовољити вегетаријанском (најјефтинијом) пицом.

●

ЗАВАРАТИ СЕБЕ ИЛИ ЛОПОВЕ?

Цил Хеч била је коначно мирна. Плашећи се провалника размишљала је које би место у кући било најбезбед-

није за чување накита. Досетила се да прстење од платине и злата са брилијантима, наруквице и огрлице стави на дно корпе за отпатке. Накит би остао у кутији, а кеса са ђубретом бацала би се у контејнер. Тако су драгоцености биле на сигурном у кући Хечеових, у Каноу Кију на Флориди, све до марта ове године.

Мајкл, Цилин супруг, заборавио је на накит и изручио читаву канту у контејнер. Кад је схватио шта је урадио, ђубре је већ било на градском отпаду. Цил и Мајкл сместа су позвали људе из чистоће и одјурили у потрагу за накитом. Можете да замислите какав је осећај гацати по гомилама ђубрета. А како да утврде где је њихово смеће. По баченим ковертама!

Потрага се завршила после четири пуна сата. Накит су, додуше мало обавијен миомирисима, срећом нашли.

●

НЕ САМО ЗА ЛОМАТАЊЕ

Стару тезу да кора банане не служи ничему осим да се човек оклизне на њу и поломи недавно је оповргао Немац Хајнц Рук који је цео живот посветио изучавању ове само на изглед бескорисне ствари. Још пре 40 година Рук је у Еквадору увелико користио банане, односно прерађивао њихова стабла и лишће да би добио влакна која су по особинама веома слична јутиним. Џакови направљени од влакна банане дуго су били у употреби све док их нису потиснули јефтинији, пластични.

Међутим, како ствари стоје, није искључено да ћемо се, из еколошких разлога, ускоро вратити Руковим. Наравно, ту није крај могућностима које пружа банана, посебно кора: од ње може да се прави хартија, картон, изолациони материјал, лепак. Осим тога, она може да се користи и као гориво које, како Рук тврди, има високу калоричну вредност.

●

МЕСЕЧАРИ ИЗЈЕЛИЦЕ

Има људи којима никако није јасно зашто се гоје. Можда једу у сну, а да тога уопште нису свесни? Тако бар тврде дијететичари у америчком часопису „Слип" (Спавање).

Те ноћне изјелице не праве питање шта ће појести. Пошто, наравно, нису свесни да иду у потрагу за храном, може им се догодити да смажу било шта, чак и храну за псе или мачке.

Не вреди да се закључавају врата кухиње – каже Карлос Шенк, дијететичар из Медицинског центра Минеаполиса. – Ако не могу да дођу до фрижидера, месечари ће ући у купатило и хладно се најести пилула. А то, признаћете, може да буде опасније него набацивање килограма.

Ако вас сада неко пита зашто сте гојазни, имате одговор.

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

ЛЕТЕЋИ ДОКТОР

Пакетићи

by JOHN DIXON

II ДЕО

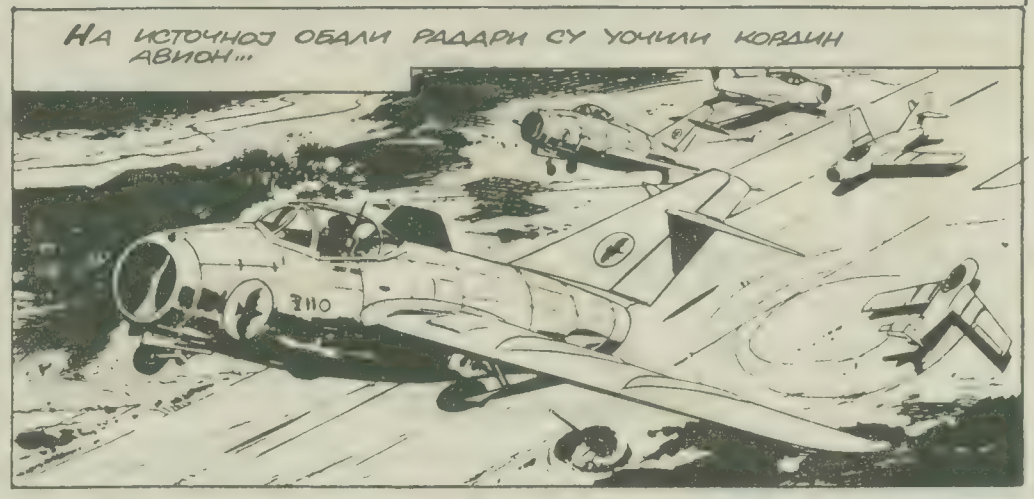

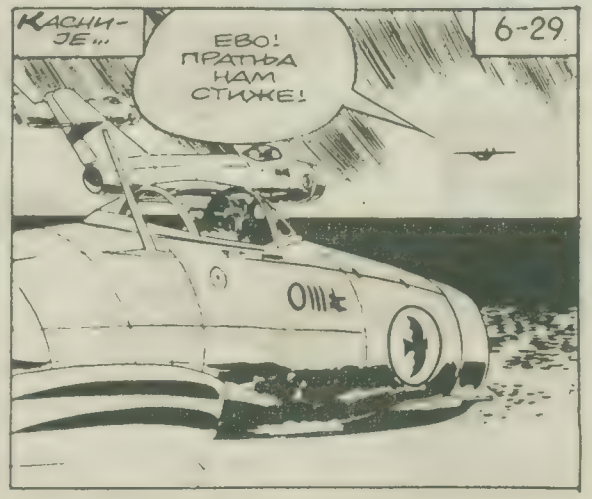

AIR HAWK and the FLYING DOCTORS

by John Dixon

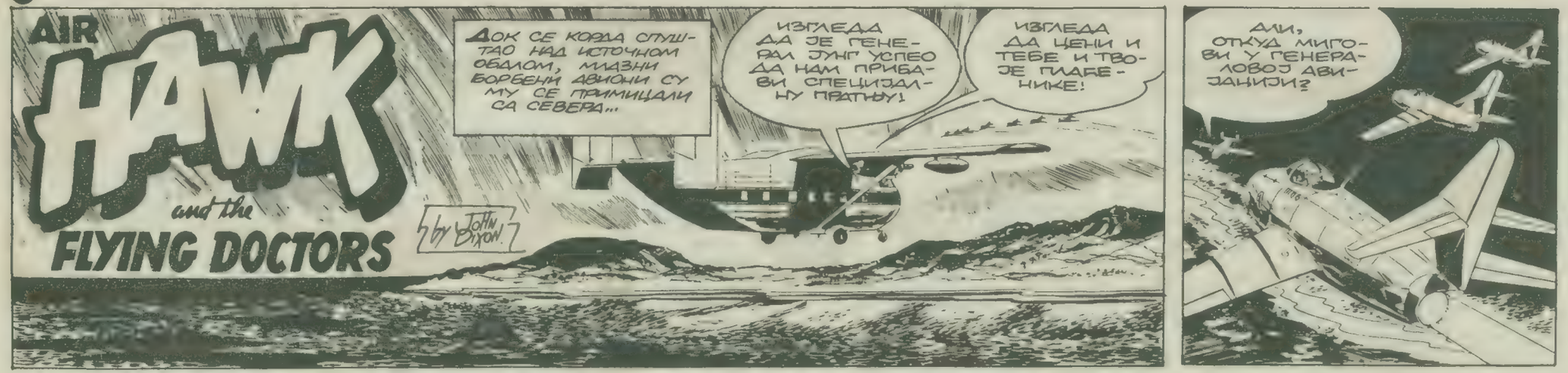

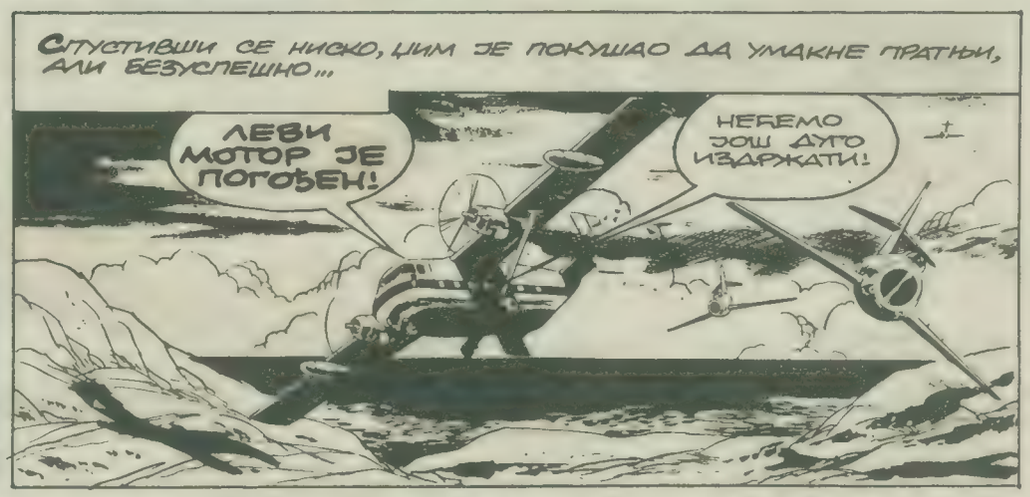

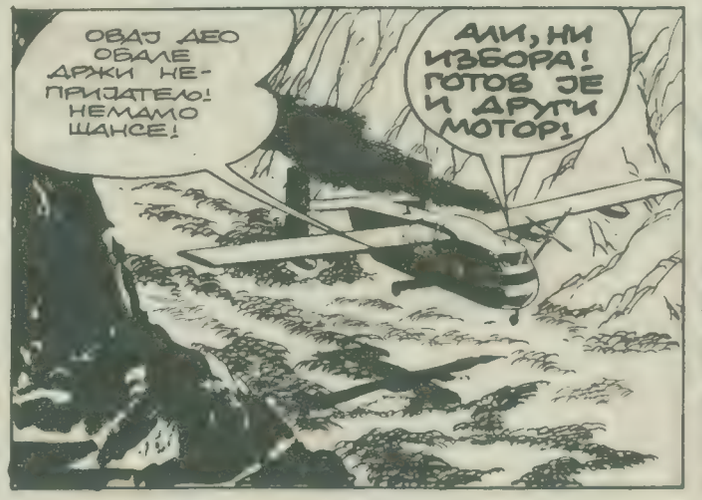

AIR HAWK and the FLYING DOCTORS

by JOHN DIXON

Џим Хоук је стигао до обале острва Кан-Кин... Тамо су га непријатељски доченала два „МИГА", погодили су оба мотора и авион се принудно спустио...

Корда, реци момцима да испразне авион! Експлодираће!

Чули сте! Сви напоље! Брзо!

Патрола побуњеника је на брду!

На чистини смо! Идемо ка брегу!

Бежећи од снајпериста „Кордини Јахачи" су напустили авион и похитали у заклон...

Засад смо сигурни али, ускоро ће овде све врвити од побуњеника...

Морамо стићи до Владиних трупа пре него што нас опколе!

Ако не успемо?

Па, пошто ће бити стотину на једног војника, Кордини Јахачи ће ући у легенду!

А шта ће са мном бити?

Бирај! Или остајеш с нама и' се сналази сам!

Ја сам ти усамљени јахач, мајоре!

Штета! Волим момке к'о што си ти!

Узми ово!

Ево и пет хиљада долара к'о што сам обећао!

Хвала! Можда ће ми затребати!

Шта намераваш?

Да набавим авион са пуним резервоаром!

7-13.

AIR HAWK and the FLYING DOCTORS

by John Boom

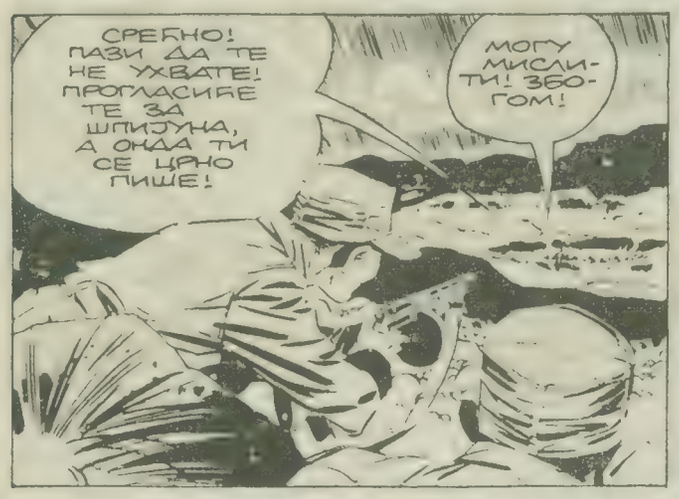

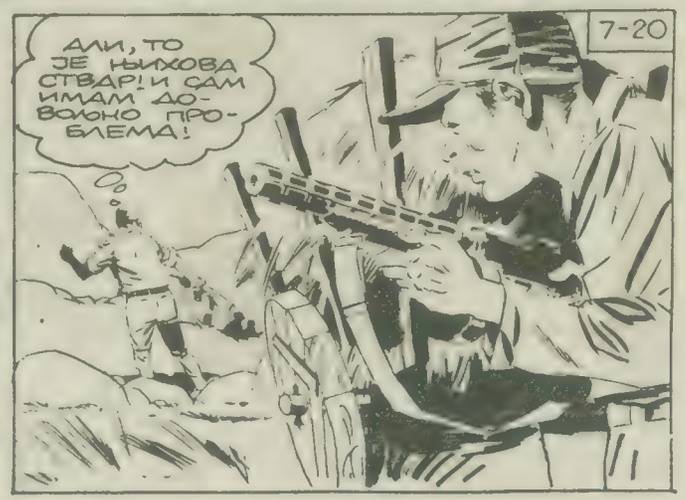

AIR
HAWK
and the
FLYING DOCTORS
by John Dixon
ЧИМ ЈЕ ПОКУШАВАО ДА СЕ ДОМОГНЕ АВИОНСКЕ ПИСТЕ...
ТО МОРА ДА ЈЕ ОНАЈ АЕРОДРОМ КОЈИ САМ УОЧИО ПРЕ НЕГО ШТО СМО СЕ СПУСТИЛИ...
ЧИНИ МИ СЕ ДА ЈЕ ГОТОВО НЕМОГУЋЕ ОТЕТИ АВИОН, АЛИ ТО МИ ЈЕ ЈЕДИНА ШАНСА!
AHC
上戈止!
ОХО! ШТО СЕ ШАНСИ ТИЧЕ САД СУ СВЕ ПРОПАЛЕ!
КОРДА ЈЕ ИПАК БИО У ПРАВУ! ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ОСТАНЕМ С ЊЕГОВИМ "ЈАХАЧИМА"
ИЗНЕНАДА...
ОВО ЈЕ НЕВЕРОВАТНО!
МАЈОРЕ, МИСЛИО САМ, ДА СТЕ КРЕНУЛИ КА ВЛАДИНИМ ТРУПАМА?
ПРОМЕНИЛИ СМО ПЛАН! ЈОШ НАМ ЈЕ ПОТРЕБНА ТВОЈА ПОМОЋ!
16
А И ТЕБИ НАША!
ОМЕТАЈУ НАМ РАДИО ФРЕКВЕНЦИЈУ! НЕ МОЖЕМО ПОЗВАТИ ПОМОЋ!
АЛИ ЗАТО ТИ ТО МОЖЕШ УЧИНИТИ ИЗ АВИОНА!
ВЛАДИНЕ ТРУПЕ КОНТРОЛИШУ ОБЕ СТРАНЕ И СИГУРНО БЕ ПРИМИТИ ПОРУКУ!
ПРВО МОРАМ ДА СЕ ДОМОГНЕМ АВИОНА!
ПОМОЗИ БЕМО ТИ!
7-27

AIR HAWK and the FLYING DOCTORS

by JOHN DIXON

ЧИМ СЕ ДОГОВОРИО С КОРДОМ

ПОМОЋИ ЋЕМО ТИ ДА ОТМЕШ АВИОН, АКО ПОШАЉЕШ НАШУ ПОРУКУ!

ДОГОВОРЕНО, МАЈОРЕ!

ЕВО ШИФРОВАНЕ ПОРУКЕ! УЗДАМО СЕ У ТЕБЕ, ЧИМЕ!

ПОСЛАЋУ ЈЕ ЧИМ БУДЕМ ВАН ДОМАЋАЈА ПОБУЊЕНИКА!

КОРДА И ЧИМ СУ МОРАЛИ ДА СЕ ДОГОВОРЕ О СВАКОЈ ПОЈЕДИНОСТИ...

ТАЧНУ У 13Ч МОМЦИ ЋЕ НАПАСТИ ГЛАВНУ ЗГРАДУ!

ПОБУЊЕНИЦИ ЋЕ ПОКУШАТИ ДА ИЗВУКУ МИГОВЕ!

У ГУЖВИ, НЕКО ЋЕ ПРИМЕТИТИ ДА ЈЕ ЈЕДАН ПИЛОТ ВЕЋ У КАБИНИ!

НАДАМ СЕ!

ОБОЈИЦА ЋЕМО МОРАТИ МУЊЕВИТО ДА ДЕЛУЈЕМО!

ЗА МЕНЕ НЕ БРИНИ!

ВРЕМЕ ЈЕ!

ДОТЛЕ У ЕЛИС СПРИНГСУ...

ЈАВИО СЕ ХЕМОНД ИЗ ИНТЕЛИЏЕНС СЕРВИСА У КАИ-КИНУ! КОРДА ЈЕ ОБОРЕН НА ПОБУЊЕНИЧКОЈ ТЕРИТОРИЈИ...

17.

ЈЕ ЛИ РЕКАО ИМА ЛИ ПРЕЖИВЕЛИХ?

ИЗГЛЕДА ИМА...

...АЛИ СУ ЗАРОБЉЕНИ, А МОЖДА И УБИЈЕНИ!

ЗАР И ЧИМ?

8-3.

ПАЛИ!

AIR

HAWK

and the

FLYING DOCTORS

by John Dixon

„Кордини захвати" су отворили жестоку ватру...

Држи их тамо док хоук не стигне до авиона на писти!

Наредниче, преузми команду док се не вратим!

Идемо, Џиме! Имаш само неколико минута да га зграбиш!

Џим и корда су успели да се приближе групи млазњака на писти...

Одлично! Ено једног „Мига 19"! С њим могу стићи бар до Сингапура!

Под условом да има горива!

Не заборави да радио везом затражиш помоћ и са земље и из ваздуха!

Сад те напуштам! Срећно, Џиме!

И ја тебе исто желим!

Ено посаде! Немам времена за упознавање с летелицом!

Мајоре, они тамо нас гадно туку свим и свачим...

Имају минобацаче, тешко наоружање... морамо се повући!

Још само пет минута!

8-10

Џ!

18

AIR HAWK and the FLYING DOCTORS

by Jotty Biron

AIR HAWK ... and the FLYING DOCTORS

by John Dixon

Чимов миг је већ био на сигурном...

Сад може да одахне!

Не још! Сви авиони ће кренути да га пресретну!

Мислиш ли да ће одржати обећање и послати поруку?

То ћемо ускоро сазнати! Сад, бежимо!

Зовем главни штаб у Кан-кину! Имам поруку од мајора Корде! Јавите се!

Овде главни штаб! Наставите!

Порука од Кординих заханча!

Одмах је дешифруј!

Ево! Овде се сад налазе!

То значи да су окружени са свих страна!

Нека сви хеликоптери и борбени авиони крену у помоћ!

Ти плаћеници су све сами ратни ветерани! Не смемо их изгубити!

Хеликоптери су узлетели!

Охо! Влада нимало није оклевала! Кордине јахаче ће извући читава ескадрила!

Али, на хоризонту су се убрзо појавили непријатељски авиони...

8-24

Е сад ће заиста бити забавно!

AIR HAWK and the FLYING DOCTORS

by JOHN DIXON.

Чим је био приморан да измени правац летења...

НЕ МОГУ ДА МАНЕВРИШЕМ И ПОБЕГНЕМ ДОК НОСИМ ОВЕ РЕЗЕРВОАРЕ У КРИЛИМА!

АЛИ, АКО ИХ ИЗБАЦИМ, ДО ДАРВИНА НЕЋУ МОЋИ ДА СТИГНЕМ!

Чим је избацио помоћне резервоаре за гориво...

ВАЉДА СЕ НЕБУ СТРОПОШТАТИ У МОРЕ!

ОВАКО ЛАКШИМ, УМАКАО САМ ОНИМ ЛОВЦИМА!

МОЈ ДОМЕТ ЈЕ САД ЗАИСТА ОГРАНИЧЕН...

МОЖДА УСПЕМ ДА ДОГУРАМ ДО СИНГАПУРА!

НАДАМ СЕ ДА ЋЕ МОМЦИ ИЗ БАЗЕ Р.А.Ф.-А НЕКЕ ИЗРЕШЕТАТИ ПРЕ НЕГО ШТО ИМ ЈАВИМ КО САМ!

21

За то време у Кај-Кину, кординим захватима је стигла помоћ...

ПОЖУРИМО! НЕ БИХ ВОЛЕО ДА БУДЕМ ОВДЕ КАД СТИГНУ ЊИХОВИ МИГОВИ!

ПИТАМ СЕ ДА ЛИ ИХ СЕ ЧИМ ОТАРАСИО!

ИМАМО ДОСТА НАШИХ БРИГА ДА БИСМО О ЊЕМУ МИСЛИЛИ! ПЛАЋЕН ЈЕ ЗА УСЛУГУ!

8-31

AIR HAWK and the FLYING DOCTORS

by John Dixon

УСКОРО, ХЕЛИКОПТЕР СА КОРДИНИМ ВОЗНИЦИМА БИО ЈЕ У СИГУРНОМ ПРОСТОРУ...

СТИГЛИ СМО НА НАШУ ТЕРИТОРИЈУ!

ВАЉДА ЈЕ И ХОУК УМИНИО ИСТО!

А САДА, ПОШТО СМО ГЛАБЕНИ ДА РАТУЈЕМО ТО ТРЕБА И ДА РАДИМО!

ДА, МАЈОРЕ!

ОСТАВШИ БЕЗ ПОМОЋНИХ РЕЗЕРВОАРА ЗА ГОРИВО ЦИМ СЕ УПУТИО КА НАЈБЛИЖЕМ СИГУРНОМ АЕРОДРОМУ...

ЈАВИЋУ СИНГАПУРУ ДА СТИЖЕМ!

ИПАК, ПОСЛЕ СВЕГА НЕ БИХ ВОЛЕО ДА МЕ **МОЈИ** ОБОРЕ!

А ДАЛЕКО НА ЈУГУ У ГРАДУ БЛИСУ...

ЦИМ ЈЕ СПАСЕН! ЛЕТИ КА БАЗИ У СИНГАПУРУ!

СИНГАПУР?

ШТА ОН ТАМО ТРАЖИ?

ПОБЕГАО ЈЕ ИЗ КАЈ-КИНА И СИНГАПУР МУ ЈЕ НАЈБЛИЖИ...

ПИТАЊЕ ЈЕ САМО ДА ЛИ ЋЕ УСПЕТИ ДА СЛЕТИ ПРЕ НЕГО ШТО МУ НЕСТАНЕ ГОРИВО!

22

МОТОРИ СУ СЕ **УГАСИЛИ!** САМО ШЕСТ МИНУТА ДО АВИО-БАЗЕ...

...МОРАМ ДА НАПУСТИМ АВИОН!

9-7

AIR HAWK and the FLYING DOCTORS

by John Dixon

НА ЖАЛОСТ, ЧИМ ЈЕ БИО ПРИНУЂЕН НА КАТАПУЛТИРАЊЕ..

НАДАМ СЕ ДА СУ МОМЦИ ДОЛЕ СПРЕТНИ...

ПИЛОТУ ИЗ МИГА ЈЕ НЕСТАЛО ГОРИВА! КАТАПУЛТИРАО ЈЕ!

ПОШАЉИ СПАСИЛАЧКИ ХЕЛИКОПТЕР!

ЗА ПЕТ МИНУТА БУ БИТИ НА СИГУРНОМ!

ЕНО ПАДОБРАНЦА!

ИЗБАЦИ ЧЕКРК!

RESCUE

БАШ СУ БРЗИ!

УХВАТИО ЈЕ! ДИЖИ!

ХВАЛА ВАМ МОМЦИ! БАШ СТЕ МЕ ОБРАДОВАЛИ, ВЕРУЈТЕ МИ!

ВЕРУЈЕМО ТИ, ДРУГАР!

А САД БОЉЕ СМИСЛИ УВЕРЉИВУ ПРИЧУ ЗА ОНЕ КОЈИ ЋЕ ТЕ ИСПИТИВАТИ!

ПРИЛИЧНО СУ НЕПОВЕРЉИВИ, ДА ЗНАШ!

ПОГОТОВО ПРЕМА ЦИВИЛИМА КОЈИ УКРАДУ „МИГ"!

9-14

23

AIR HAWK and the FLYING DOCTORS

by John Dixon

ШТЕТА ШТО НИСИ СТИГАО ДО АВИО-БАЗЕ, ПА ДА МАЛО ПРЕГЛЕДАМО ОНАЈ МИГ!

ДОБРО ЈЕ ДА САМ И ДОВДЕ СТИГАО!

RESCUE

А ЗАШТО ЋЕ МЕ ИСПИТИВАТИ?

СИГУРНОСТИ РАДИ!

ИМА МНОГО УЛОЗА, ПА ТВОЈУ ПРИЧУ МОРА ДА ПОТВРДИ ВЛАДА У КАИ-КИНУ!

НЕ БРИНИ, ХОЋЕ!

RESCUE

ПОБУЊЕНИЦИ ЋЕ ДИЋИ ГАЛАМУ...

P

"...ЗБОГ ЈЕДНОГ ОД НАЈДРАГОЦЕНИЈИХ АВИОНА КОЈИ ИМ ЈЕ ОТЕО НЕКИ ЦИВИЛ!

ОВАМО, МОЛИМ!

MP

Касније...

СА КАИ-КИНА ЈАВЉАЈУ ДА НИКАКАВ "МИГ" НИЈЕ УКРАДЕН!

ЛАЖУ!

MP

НЕЋЕ ДА СЕ БРУКАЈУ...

"...ИЛИ ХОЋЕ ДА УБАЦЕ ШПИЈУНА!

24

ЈОШ ЧЕКАМО ОДГОВОР ВЛАДЕ И ПОТВРДУ ТВОЈЕ ПРИЧЕ...

RESCUE

R.A.A.F.

ВИЋЕШ У СОСУ АКО ЈАВЕ ДА О ОВОМЕ НИШТА НЕ ЗНАЈУ!

MP

УХАПСИЋЕТЕ И СПРОВЕСТИ ВОЈНУ ИСТРАГУ!

ОДГОВОР ИЗ КАИ-КИНА!

9-21.

AIR HAWK and the FLYING DOCTORS

by JOHN DIXON

ЕВО ИЗВОЛИТЕ, ПРОЧИТАЈТЕ!

ХВАЛА!

АКО МАЈОР КОРДА НИЈЕ СТИГАО НА СИГУРНО...

...ВЛАДИНЕ СНАГЕ НИКАД НЕЋЕ САЗНАТИ НИ ЗА МЕНЕ НИ ЗА „МИГ"...

СРЕЋОМ, КОРДА ЈЕ УСПЕО!

ВЛАДА У КАИ-КИНУ ПОТВРЂУЈЕ ТВОЈУ ПРИЧУ, ХОУК!

ОХ! ХВАЛА БОГУ!

ИЗВИЊАВАМ СЕ ЗБОГ НЕПРИЈАТНОСТИ, АЛИ МОРАМО БИТИ ОБАЗРИВИ!

ПОТПУНО ВАС СХВАТАМ!

ИМА ЛИ МОГУЋНОСТИ ДА ОДЛЕТИМ ЗА ДАРВИН?

ВИДЕЋУ НЕШТО...

ИМАМО ЈЕДАН ЦИВИЛНИ МЛАЗНИ АВИОН...

ДА, ПОЛАЗИ ЗА ЈЕДАН САТ...

ИСТОВРЕМЕНО...

ХОУК ЈЕ УСПЕО! ЕВО, ЈАВЉАЈУ ИЗ СИНГАПУРА!

НАДАМ СЕ ДА ЋЕМО ЈОШ СРЕСТИ ТОГ МОМКА!

КАСНИЈЕ, КАД СЕ ЧИМОВ АВИОН СПУСТИО НА МЕЂУНАРОДНИ АЕРОДРОМ У ДАРВИНУ...

ЈЕДНО ЈЕ СИГУРНО, КАД СЛЕДЕЋИ ПУТ УОЧИМ СИГНАЛ ИЗ СТАНИЦЕ ЧИРУНГА, НЕ ПЕТЉАМ СЕ!

АКО СИ ЗАВРШИО СВОЈЕ ПУТЕШЕСТВИЈЕ, МОГАО БИ МАЛО И ДА РАДИШ!

СА ЗАДОВОЉСТВОМ, ДОКТОРЕ!

9-28

КРАЈ

25.

УЛИЦА ЛУЦКАСТИХ БР.13
ПРЕПУСТИ ГА МЕНИ! НЕКАД САМ БИО ЛОВАЦ НА КИТОВЕ!
ПОВЕЖЕ! ДОНЕСИ РОНИЛАЧКУ ОПРЕМУ!
КАКВА ПОПЛАВА! ТАЈ ЈЕ СПРЕМАН НА СВЕ, САМО ДА ИЗВРДА ДУГОВЕ!
КО ВОЛИ ДА ПЛИВА, НЕК' ИЗВОЛИ! ХА! ХА! ХА!
ПАЖЊА! ПАЖЊА! ЗАТВАРАЧ ГЛАВНЕ ВОДОВОДНЕ ЦЕВИ НЕСТАО НА НЕОБЈАШЊИВ НАЧИН...
МАМА! ЦЕЛОМ УЛИЦОМ ТЕЧЕ МОРЕ!
СРАМ ТЕ БИЛО! ОПЕТ СИ СЕ УНЕРЕДИО!
ПУСТИ МЕ! ПУСТИ... ГЛ... ГЛ... ГЛ...
ОВО ИЗГЛЕДА НИЈЕ ЛИФТ ВЕЋ БАТИСКАФ!
КО БИ РЕК'О ДА У СЛОНОВСКУ СУРЛУ МОЖЕ ДА СТАНЕ ТОЛ'КО ВОДЕ!
ОВОГ МЕСЕЦА, СЕМ СОБЕ, ПЛАТИКЕТЕ И УПОТРЕБУ БАЗЕНА!
ДОМАР
ДИВОТА! ОВОГ МЕСЕЦА НЕ МОРАМ ДА ПЕРЕМ СТЕПЕНИШТЕ!
ДРЖИТЕ ЛИ ВИ И ХРАНУ ЗА РИБЕ?
АУ! ОВДЕ ЈЕ ПРИЛИЧНО ВЛАЖНО!

ГУМИ И ЖЕЛЕ БОМБОНИ СОКО ШТАПИЋ!

Желе и 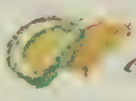 су наше коришћење за 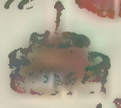 прављење. Онда се појавио у разним бојама. Осим уживања стално напредује. скупљају и шалу у а награде су разне. Када је желе већ тако лепо, направљено је у облику . Све је спаковано у или и зелено за или , а лепо изгледа и као поклон.

Све те лепе ароме и боје налазе се у програму. Кад видите у једној знајте да се у крију: 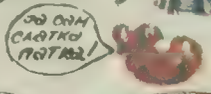 затим   онда , и Сви су шарени, гумени и поједу се док сте рекли 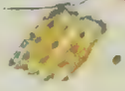 .

А сад једно изненађење. У облику направљене су гумене бомбоне са аромом ментола. Освежаваће ће Вас упрљавити . А зелене су за и напрошто ако су пушачи. За све оне који воле и друге 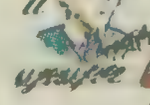 ту је и

Одмах да Вам кажемо: најбоље су са укусом дине! свима одговарају иако је у са другим , које миришу на , и ..

И на крају само једно

Желе Вам ваши ..

Наш најбољи друг са страница фантастике

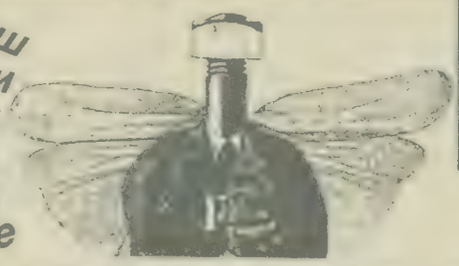

УМРО ЈЕ ВАНЗЕМАЉАЦ

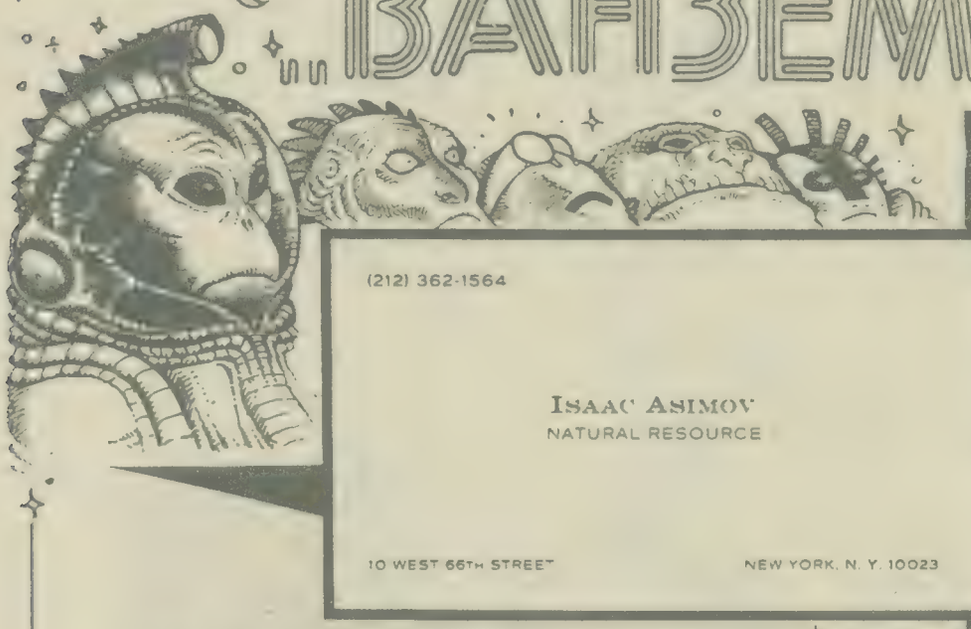

(212) 362-1564

ISAAC ASIMOV
NATURAL RESOURCE

10 WEST 66TH STREET NEW YORK, N. Y. 10023

Да је хтео да удовољи сујети, Исак Асимов морао би да има посетницу велику најмање попут дописнице, а сва звања и титуле које је поседовао били би исписани сасвим ситним словима, иначе не би стали. Па ипак, његова посетница била је уобичајених размера, а у рубрици која описује власника стајале су, уместо свега другог, само две речи: Природно богатство

Почевши да објављује још далеке 1939. као деветнаестогодишњак, Асимов је за собом оставио готово пет стотина књига, што практично значи да му је безмало сваког месеца излазила по једна! Објашњења ове натприродне списатељске плодности кретала су се од

АСИМОВ СЕ ПОНОВО СМЕЈЕ

Асимовљеву смрт пропратила је једна невероватна, али, у извесном смислу, и сасвим прикладна случајност. Истога дана када је престало да куца срце великог SF мага из штампе је изашла његова последња књига која носи наслов – веровали или не! – „Асимов се поново смеје...“

То је јединствено дело у коме је аутор купио преко седам стотина анегдота, шала и вицева откривајући тако публици и једно своје мало познато лице – лице човека који је умео да ужива у смеху, али и да из смеха извлачи корист.

Да бисмо вам дочарали дух ове последње објављене Асимовљеве књиге, пренећемо вам из ње три анегдоте чији је јунак Асимовљев велики пријатељ Артур Кларк.

Пре неколико година дошло је до принудног спуштања једног путничког авиона у Ајови. Том приликом страдала је половина путника. Један од преживелих испричао је новинарима да је током спуштања читао неки роман Артура Кларка како би одвратио мисли од могуће несреће.

Ово сведочанство је објављено, разуме се, а Артур ми је љубазно послао дотични исечак из новина. (Претпостављам да га је упутио на адресе свих људи које зна, али он тврди да га је послао једино мени...) Било како било, при дну исечка Артур је дописао: „Да је, којим случајем, читао неки твој роман, Исаче, могао је лепо да преспава целу гужву...“

Нисам могао да одолим, па сам му одвратио: „Напротив. Будући да је читао твој роман, њему би, да су случајно настрадали сви путници, смрт дошла као драгоцено избављење...“

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

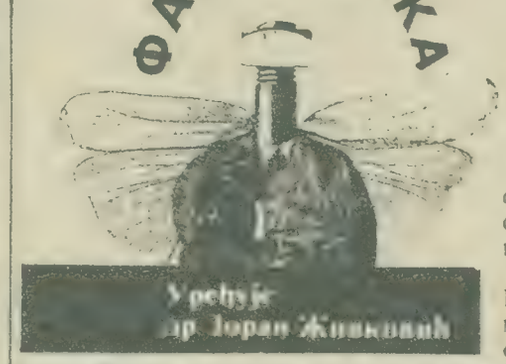

Уредио
др Зоран Живковић

УМРО ЈЕ „ВАНЗЕМАЉАЦ"

Исак Асимов

претпоставке да Асимов има цео тим сарадника који марљиво разрађују основне замисли које им он задаје, па до сасвим озбиљних хипотеза да је он, заправо, ванземаљац натприродних моћи.

Разуме се, истина је била далеко једноставнија и овоземнија: иза феномена Асимов крила се само фанатичка радна дисциплинованост, недостижна огромној већини обичних смртника. Уистину је чудесно шта све можете постићи ако свакога дана напишете по осам страна и прочитате педесет – али дословце свакога дана, без изузетка, током педесет година... Покушајте бар три дана за редом, па ћете се лако уверити колико је тешко ићи Асимовљевим трагом.

Иако је име Исака Асимова постало заштитни знак научне фантастике, одавно јемчећи сјајну прођу свакој књизи на чијим се корицама нађе, мало је познато да ни пуна десетина укупног Асимовљевог опуса не отпада на SF жанр. Писао је о најразличитијим темама, од Библије до Шекспира. Асимов је превасходно био сјајни популаризатор науке који је поседовао онај изузетан и редак дар да и најсложеније појаве модерне научне мисли преточи у језик доступан просечном читаоцу. Све што би он растумачио порести (Асимов спада међу пет најпревођенијих америчких писаца свих времена, а дела су му се појавила на преко седамдесет језика, рачунајући ту и свахили) и због кога је са радошћу прихватио да буде доживотно инфициран SF вирусом, онда је то свакако био „Добри доктор". Тако га је од милоште звао његов главни такмац и пријатељ Артур Кларк који га је, ево, иако и сам озбиљно болестан, ипак надживео добивши тако једну од најбизарнијих опклада које ваљда једино у SF жанру могу да се склопе...

На једном научнофантастичном скупу обратила ми се нека госпођа: – Докторе Асимов, управо сам прочитала вашу књигу „Крај детињства" (посреди је, иначе, један од најбољих романа Артура Кларка). Допала ми се, али ипак мислим да није тако добра као ваше друге књиге.

Узвратио сам крајње озбиљног израза лица (што ме је стајало приличног напора): – Делим ваше мишљење, госпођо. И сам сматрам да ми је то једно од најслабијих дела. Стога сам га и потписао псеудонимом „Артур Кларк млађи"...

Својевремено сам од Артура добио писмо у коме ме извештава да је чуо како моји романи могу да се нађу у свим књижарским штандовима у Азији. „То није случај са мојим књигама", додао је он. „Оне, наиме, нестају са штандова чим се тамо појаве!"

Поново нисам могао да одолим, па сам додао:

„Јасно да нестају. То је стога што их власници књижара бацају у смеће чим им пристигну..."

Безмало све што је велики амерички бард написао из научне фантастике објављено је и код нас, најчешће у више издања, а нарочиту славу је његова шестотомна серија „Задужбина", у Америци одавно проглашена за најуспелији SF циклус свих времена. Серија је требало да има још један, седми, завршни део, али он ће, на жалост, остати незавршен.

И тако после пет стотина књига и приближно две стотине хиљада написаних страна, Асимов се најзад уморио...

Др Зоран Живковић

Сви подаци су искривљавани и никоме није било до тачности. Свако је гледао да себе и свој удео прикаже што боље

КО ЈЕ

Прослава је била у јеку и њени одјеци допирали су чак доле, до подземних просторија у којима се пружало Мултиваково царство. А тамо је било неуобичајено тихо, како није било никад у последњих десет година.

Први пут се није видело да техничари трче по утроби џиновске електронске машине, први пут нису светлуцале разнобојне сијалице стварајући своје сложене цртеже.

Наравно, Мултивак није могао још дуго да остане непокретан, јер су и у миру потребне његове услуге. Али сада, за тај један дан, можда и за једну недељу, чак је и Мултивак могао да прославља велику победу и да се одмори.

Да ниси љубоморан?

Ламар Свифт, извршни директор Сунчеве федерације, смакао је с главе војну беретку, на коју се никад није могао навићи, и бацио поглед на дуг и пуст централни ходник огромне машине. Рекао је, спустивши се уморно на столицу:

– Недостајаће ми, мада је то било кошмар. Десет година рата против Донеба! Сада ми ово стање мира просто изгледа неприродно. Гледати звезде без страха!

Два човека који су се ту налазили били су млађи од Свифта. Ниједан није имао тако седу косу, нити тако уморан изглед.

Џон Хендерсон, коме се у гласу пре осећало одлагање него тријумф, рекао је

Уништили смо их! Ох, уништили смо их! Не престајем да понављам ове три речи, и опет не могу да верујем у то. Толико смо, годинама, говорили о томе, о опасности која се надвила над Земљу и њене светове.... А сада смо ми преживели, а

ДОБИО РАТ?

Денебијанци су уништени. Неће више представљати претњу ни за кога.

– Захваљујући Мултиваку, зар не, Максе – рекао је Свифт, бацивши поглед на Јаблонског, који је за све време рата био шеф тумача овог електронског пророчишта.

Јаблонски је слегнуо раменима. Махинално, потражио је цигарету у џепу, али се у последњем тренутку предомислио. Једини он, међу хиљадама особа које су живеле у галеријама огромног Мултиваковог тела, имао је одобрење да пуши, али при крају рата уложио је доста напора да се сам лиши ове привилегије.

– Па, тако кажу сви – одговорио је.

– Да ниси љубоморан, Максе?

– Нисам, али ипак ми није јасно зашто сви пљескају Мултиваку. Ако им причињава задовољство да верују у то да је машина добила овај рат, нека им буде, али ја им се нећу придружити.

Хендерсон је крајичком ока погледао обојицу. У овом великом тренутку, кад је неизмерна радост надимала свачије груди, њега је испуњавало само осећање кривице.

Наједном, схватио је да је тај терет сувише велик да би га и даље носио сам. Морао је да га се ослободи, да га збаци заједно са ратом: сад, одмах! Не гледајући ону двојицу, рекао је на изглед немарним тоном:

– Мултивак није уопште заслужан за победу. То је само машина.

– Машина, али огромна – додао је Свифт.

– Добро: огромна машина. Она ипак вреди само онолико колико вреде подаци које јој дајемо... – Застао је нагло, као уплашен оним што је рекао.

Вест са Титана

Јаблонски је опет прстима потражио цигарету, али се и овог пута предомислио.

– Па, кад тако кажеш... Ти си га снабдевао подацима. Можда би желео да сва признања припадну теби.

– Не – рекао је љутито Хендерсон. – Нема ту моје заслуге... Шта ви уопште знате о подацима који су давани Мултиваку, подацима које су за њега припремале стотине електронских мозгова на Земљи, на Месецу, на Марсу, па чак и на Титану? Са Титана су увек стизали са закашњењем и вечито смо стрепели да ће обезвредити оно што смо до тада урадили.

– Да, било је страшно – сложио се Свифт.

Хендерсон је одмахнуо главом.

– Није само то. Признаћу вам да сам пре осам година, кад сам заменио Лепонта на месту шефа програматора, био прилично нервозан. Али, све је било узбуђујуће у то време. Рат је још био на границама, и потпуно аутоматизован: авантура без праве опасности. Још није било потребно да шаљемо бродове са људском посадом, још није било међузвезданих зракова способних да дигну у ваздух читаву планету ако се правилно усмере. Али после, кад су почеле праве тешкоће... Шта ви знате о томе? – додао је љутито.

– У реду – рекао је Свифт – објасни нам. Рат је завршен. Победили смо.

У почетку бојажљиво

– Да... – Хендерсон се најзад одлучио. – Могу вам рећи да су подаци које смо давали Мултиваку били потпуно безвредни.

– Безвредни? – поновио је Јаблонски.

– Тачно тако. Невоља је с вама двојицом што сте били затворени у своје чауре. Ти, Максе, ни за тренутак ниси напуштао свој Мултивак, а ти директоре, долазио си само у званичне посете и могао си да видиш само оно што су ти показали.

– Није баш тако...

– Схватате ли ви – наставио је Хендерсон – да у другој фази рата подаци који су се тицали наше производње, нашег ратног потенцијала, нашег људства, нису имали ништа реално? На свим нивоима, искривљавани су подаци како би били што оптимистичкији. Никоме није било до тачности, свако је гледао да себе и свој удео прикаже што боље... Није било начина да се томе стане на пут. Ја сам у почетку покушавао, али сам онда дигао руке.

Овога пута Јаблонски се најзад одлучио да запали цигарету. Рекао је:

– Па ипак си тавке податке давао Мултиваку. Никад нам ниси рекао да су искривљени.

– Како сам то могао да вам кажем? И да сам вам рекао, зар бисте ми веровали? Цео наш ратни напор засновао се на непогрешивости Мултивака. То је било наше најјаче оружје, једино које Денебијанци нису имали. Једино што нам је држало морал била је сигурност да ће Мултивак увек успети да предвиди и парира сваку намеру непријатеља да обезбеди успех свакој нашој акцији. Према томе, да сам вам рекао да су подаци безвредни, шта би вам друго остало него да ме смените? А ја нисам могао допустити тако нешто.

– Шта си онда радио? – питао је Јаблонски.

– То вам сад могу рећи. Дотеривао сам податке.

– Како?

– Интуитивно. Мењао сам их док ми се не би учинило да су најзад у реду. У почетку сам то чинио бојажљиво, мењајући само очигледне нелогичности. Затим, кад сам видео да се ништа страшно не дешава, постао сам смелији. На крају, најважније податке давао сам ја. Чак сам направио шему по којој сам то радио... Сад реците ко је добио рат!

Јаблонски је изненада почео да се смеје.

Није било важно

– Вараш се, Џоне, ако мислиш да то није примећено. У неколико махова скренута ми је пажња да подаци одступају од првобитних, али ја сам прелазио преко тога. Да је то било важно, повео бих истрагу и открио бих те. Али, у то време све оно што се тицало Мултивака није имало никакве важности, и тако си се извукао.

– Шта то значи: није имало никакве важности? Ниси ваљда и ти...

– Јесам... Знате ли вас двојица шта је било с мојим техничарима последњих година рата? Ако не знате, рећи ћу вам: крстарили су свемиром да би контролисали рад електронских мозгова на хиљадама космичких бродова и сателита. Сви су били отишли. Мени су остали само неискусни младићи. Зар сам могао да верујем резултатима које су они добијали? Чак и да су твоји подаци, Џоне, били потпуно тачни, крајњи резултат био би нетачан.

– И шта си радио? – упитао је Хендерсон.

– Исто оно што и ти: дотеривао сам резултате. Чинио сам то несумње, од случаја до случаја, како би ми се кад учинило згодно... Ето, тако смо добили рат!

Стара, добра машина

Свифт се забацио на наслон столице и испружио ноге.

– Лепо изненађење! Дакле, материјал којим ме је снабдевао Мултивак и на основу којег сам доносио одлуке био је фалсификован. Је ли тако?

– Па, могло би се рећи – одговорио је Јаблонски.

– Значи, био сам у праву што том материјалу нисам много веровао – наставио је Свифт.

Хендерсон и Јаблонски су се згледали.

– Али, закључак који си добијао био је одређен и јасан.

– Заиста – рекао је Свифт. – Мултивак је проучавао: напасти овде а не онде, очекивати непријатеља тамо а не онамо, али ја никад нисам био сигуран да баш тако мисли. Моја одговорност је била огромна, ја сам увек имао последњу реч. Сад ми је лакше кад знам да су моје сумње биле оправдане.

– Али, шта си радио? – упитао је Јаблонски.

– Рећи ћу вам у две речи – осмехнуо се Свифт. – Своје одлуке заснивао сам на једној рачунској машини из старих времена, много старијих од Мултивака.

Стао је да претура по џеповима и извадио је неколико новчића. Задржао је један, а остало вратио у џеп.

– Ево те машине која је добила рат – рекао је, показујући новчић. – Она ми је помогла да доносим судбоносне одлуке.

Са помало стидљивим осмехом, бацио је новчић увис.

– Глава или писмо, господо?

КАД СМО БИЛЕ МАЛЕ

„ЗООКСАНТЕЛЕ" у Топчидеру: Цеца – бубњеви, Гоца – соло гитара, Славенка – ритам гитара, Мара – бас гитара.

Мара и Славенка пред Гитаријаду коју је на Београдском сајму фебруара 1967. године организовао лист „Гонг". Те године победник је биоВИС „Црни бисери" у коме је бас гитару свирао Влада Јанковић Цет. Познанство Славенке и Цета, тада склопљено, траје пуних 25 година. У међувремену догодио се и брак.

„ЗООКСАНТЕЛЕ"

Зооксантеле су једноћелијске алге које живе у симбиози са животињама, а „ЗООКСАНТЕЛЕ" је први женски вокално-инструментални састав у Београду који је основан 1965. године. Тад су Цеца, Мара, Гоца и Славенка имале по тринаест година и ишле у седми разред основне школе „Бранко Радичевић" на Топчидерском брду. Становале су близу на том истом Топчидерском брду, све училе клавир у музичкој школи „Станислав Бинички" и све га, једна по једна, напуштале (осим Гоце која му је и данас верна), опредељујући се за гитару.

На самом почетку важну улогу је имао извесни Бока Кесер који је становао у комшилуку и већ имао свој састав који се звао „Бедуини". Он је девојчицама показао D-дур, G-дур, C и још неке основне појмове, а после су наставиле саме. Јер, поред слуха, имале су и много добре воље, али и Славенкиног брата Владу који је такође свирао гитару.

Било их је четири; све су свирале, све су певале, баш као и „Битлси", идоли генерације. Родитељи нису ништа бранили, само им је било мало чудно што лепа, плава Цеца, као неки мангуп, лупа у бубњеве. Сметње су правили професори и директор школе, којима никако није било јасно ко то тамо и зашто, приређује концерте, свира и пева. Али, они нису дале да их ометају. Радиле су марљиво, „скидале" ствари са плоча, училе читаве строфе за један дан, и то све на енглеском. Енглески су училе у школи. За почетак је то било довољно, а после су омоти плоча и текстови песама помагали да се знање шири.

Што се музике тиче, она је била толико нова, толико страна да је најпре требало навићи се на све то, све то примити, усвојити, па тек онда, на тој основи, правити нешто своје. А за то је требало да стасају нове генерације. Прве су пионирски пробијале лед, „скидале", училе, усвајале. Ко је боље ствар „скинуо", био је бољи бенд. А „Зооксантеле" су то радиле сјајно!

Серија емисија „Детињство" траје већ пуне четири године на Првом програму Радио Београда, сваке среде од 12.30 до 13.00 часова. Различити људи различитих генерација, професија и животних судбина причају о томе како је било некад, КАД СУ ОНИ БИЛИ МАЛИ. Њихова сећања, њихове живе речи, претопили смо у приче. Емисије на Радију и приче у „Забавнику" припрема и уређује Светлана Ненадовић.

СЛАВЕНКА:

Носио нас је фантастичан ентузијазам! Стизале смо све: и да у школи будемо пристојни ђаци, и да скоро сваки дан идемо у музичку школу и да, после свега, по три сата вежбамо. Тачно нам је толико програм трајао. Свирале смо или у нечијем подруму или, када је време било лепо, код Маре у башти. Под вишњом. Кад направимо паузу, све четири се попнемо на вишњу и једемо.

МАРА:

Деца око нас увелико су почела да пуше, онда је, као нови вид провода, уведена „позајмица кола", па су се догађале разне саобраћајне несреће и друге невоље које иду уз пубертет. Нас није закачио ни један порок. Свирале смо, слушале музику, возиле бицикл, ишле на скијање, на веслање, целе године бавиле се неким спортом, а уз нас – увек гитаре. Једна, две, три, ове обичне, којима не треба струја. Тако смо свуда могле да свирамо. Око нас је увек било велико друштво. Имале смо своју сталну публику, и дечаке и девојчице, који су чак са нама и путовали на разне концерте по целој земљи. Ишло се возом, аутобусом, ауто-стопом, како ко стигне.

ЦЕЦА:

Први пут смо наступиле марта 1965. годи-

ДА ЛИ СЕ СЕЋАТЕ „ЗООКСАНТЕЛА"?

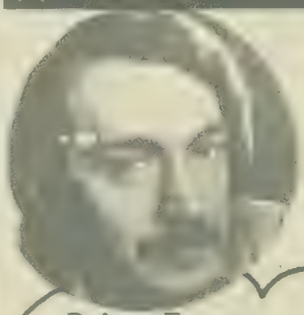

Војкан Борисављевић: Како да не! То је била, чини ми се, прва наша женска група, како се тада говорило „ВИС", вокално-инструментални састав. Тада, шездесетих година, била је популарна емисија „За луди, млади свет", опет прва емисија код нас посвећена рок музици која је тада била тек у повоју, и оне су биле стални учесници тих концерата. Било је то лепо време.

Раша Петровић: Те слатке цурице су сасвим пристојно свирале за оно време. Уз „Сањалице", биле су једина женска група, сви су их гледали са симпатијама. Биле су самоуке, као и сви у то време, али су оне, некако, биле најсимпатичније.

СЛАВЕНКА:

У то време већ је и штампа почела о нама да пише. Сећам се да смо фебруара 1966. биле на средњој страни „Вечерњих новости". Дошли су неки новинари код Гоце и сликали нас поред Гоциног клавира. Све смо биле обучене у црно. То је било као неко правило: имаш 13, 14, 15 година и носиш црно. У потпису – наша пуна имена и презимена и, ето, то је читала цела Југославија.

МАРА:

Нисмо се раздвајале ни на летовањима. Једног лета на острву Цресу становале смо код моје тетке, професорке музике. У омладинском дому градића Цреса свирао је неки њихов састав. Свако вече у седам сати почињала је игранка. Наравно, шеф овог састава позвао нас је да и ми наступимо јер смо се већ на плажи упознали и свирали заједно. Таман смо спремиле програм и јавиле да долазимо, кад, паде забрана: никако са тим дечацима који носе дугачке косе! А те косе једва да су биле нешто дуже од оних најуреднијих фризура које су

не на једној чајанци у ресторану који је после назван „Топчидерска ноћ". То је онда било омладинско састајалиште, четвртком и недељом од 16.00 до 19.00. Ту је свирао и Ђока са „Бедуинима". Свирале смо „Кућу изласећег сунца" од „Енималса". Скинуле смо их савршено.

ГОЦА:

Тако је почело и наставило се бурно. Два пута смо ишле на такмичење у Загреб, где су била два женска бенда, „Лутке" и „Шигеле". На првом такмичењу ушле смо у четвртфинале, што је био велики успех за нас гимназијалке, с обзиром да је то било такмичење студентских ВИС-ова. Тада су победили „Делфини" из Сплита, а учествовали су и „Камелеони" из Копра, па „Динамити" из Осијека са Кићом Слабинцем као солистом, и многи други који су после постали популарни певачи.

МАРА:

Нисмо имале менаџера. Међутим, како су наше пробе биле права атракција за цео крај, стално је неко долазио да слуша како свирамо. Седе и ћуте, а ми свирамо. Тако је долазио Војкан Борисављевић, па Раша Петровић који је тада радио музику за емисију „Минимакс", и они су нас повезивали са неким новинарима, па су тако уследили позиви за Дом омладине и разна друга гостовања.

ЦЕЦА:

Марта 1967. гостовале смо у Скопљу, и то у истој сали у којој је дан раније певао Мирослав Чангаловић. Цело Скопље је било излепљено плакатима „Зооксантели во Белград многу саканите". Нисмо знале шта то значи, али смо одједном схватиле да нисмо баш макар ко. Био је то целовечерњи концерт заједно са ансамблом „Безимени".

Снимио: Градимир Алексић

Данас: стоје – Славенка Хорватић, академски сликар – керамичар, др Светлана Стошић-Дивјак, асистент на Медицинском факултету у Београду – катедра за оториноларингологију и максилофацијалну хирургију, Гордана Дакић-Милачић, професор клавира у музичкој школи „Станковић", седи – Марија Краут-Гајић, академски сликар – керамичар.

ДА ЛИ СЕ СЕЋАТЕ „ЗООКСАНТЕЛА”?

Радослав Грајић: Зоо... Шта? Појма немам.

Пеца Поповић: Мени су „Зооксантеле” биле занимљиве из два разлога: прво, зато што је то био први женски састав чије сам чланове лично познавао, а друго – па то је био први састав из мог краја! Ми смо заједно одрасли на Топчидерском брду, заједно смо у школи и ван школе упознавали многе ствари, заједно смо читали неке књиге, и онда, кад смо престали да будемо мала деца, свако је почео озбиљно нечим да се бави, а оне су, ето, почеле озбиљно да се баве музиком. Биле су први југословенски потпуно женски оркестар и онда је сасвим нормално да су их све девојке прихватиле. Свака која је држала до себе и хтела да буде оно што се данас зове „ин” морала је да имитира „Зооксантеле”, без обзира на то што многе нису никада ни сазнале шта та реч значи.

имали „пристојни” дечаци. Ни принети овим огромним које виђоре на данашњим концертима. Међутим, ми смо обећале и нисмо могле да не испунимо обећање. Мислиле смо, мислиле, и смислиле: све четири отишле смо у купатило до којег су водиле дрвене степенице, као, да оперемо зубе па ћемо на спавање. Затим, смо се, једна по једна, искрадале и преко тих шкрипавих степеница излазиле у башту, па на улицу и тако стизале на концерт са четкицом за зубе у руци и пешкиром преко рамена. Сала је била препуна. Сви су очекивали госте из Београда.

Одсвирале смо прву ствар са великим успехом. На половини друге – на вратима се појавила тетка. Ми, занете у свирку, ништа не примећујемо. Тетка се приближава бини, публика у сали се размиче и прави јој место. Већ је сасвим близу и, како је која од нас примети, тако престаје да свира. Прва већ силази са бине, друга се пакује, трећа одлаже гитару, а Цеца и даље из све снаге, у општој тишини, зането лупа у бубњеве. Ништа око ње не постоји. Био је то њен најдужи соло.

Као што смо дошле, тако смо салу и напустиле, једна по једна, само је сада испред нас ишла тетка. Сутрадан је Црес брујао од приче како је покварена игранка у Омладинском дому.

ГОЦА:

Тако је пролазило детињство, тако је пролазила наша рана младост. У дружењу, певању, свирању, смеху. У то време на телевизији су ишле неке чувене серије о којима су сви причали, а ми о њима нисмо имале појма. Наше време било је испуњено нечим другим.

ЦЕЦА:

И, како смо постајале зрелије, постепено смо се раздвајале. Свака је отишла својим путем, али је међу нама остала трајна духовна веза, наше заједничко детињство везало нас је за сва времена. И када бисмо живеле на четири разне стране света, мислим да бисмо опет остале блиске онако како то могу да буду само пријатељи из најраније младости.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

ЉУДСКИ ДОДИР

Ти и ја смо се претварили
дозволили смо да све
промакне
оно што не предаш, на крају
то свет ипак откине

Девојко, нема љубазности
кад се срећеш са незнанцима
овде нема никаквих чуда
добро, можеш да чекаш
и мало тог људског додира
О, девојко, тај осећај
сигурности
који награђујеш
долази са превисоком ценом
не можеш искључити ризик
и патњу
а да не изгубиш љубав која
остаје
сви смо путници у истом
возу

Да, била си сломљена и
повређена
реци ко није
знам, никоме
не служим за
пенкање
али,
до ђавола, уз мало
дотеривања
и мало боље...
Можда ће ти требати
ослонац
када сви одговори не буду
довољни
и мало тог људског додира
Драга, у свету без сажаљења
да ли је превише ово што
тражим?
само желим да те осетим у
загрљају
и да поделимо понешто од
тог људског додира...

на своје благослове, моја
драга,
али, баш сада имам предлог
за тебе
Не тражим молитве, нити
сажаљење
не идем унаоколо
тражећи испомоћ
потребан ми је само неко
са ким бих разговарао
и мало тог људског додира
само мало тог људског
додира
Нема милости на улицама
овог града
нема хлеба са небеса
више нико не претвара вино
од ове крви
ноћас само ти и ја
Реци ми, у свету сажаљења
да ли је превише ово што
тражим?
Треба ми само ослонац

HUMAN TOUCH

You and me were the
pretenders
we let it all slip away
in the end what you don't
surrender
well the world just strips away
Girl ain't no kindness
in the face of strangers
ain't gonna find no miracles
here

well you can wait
on your blessings my darling
but I got a deal for you right
here
I ain't lookin' for prayers or
pity
I ain't comin' „round surchin”
for a crutch
I just want someone to talk to
and a little of that human
touch

just a little of that human touch
Ain't no mercy on the streets of this town
ain't no bread from heavenly skies
ain't nobody drawin' wine from this blood
it's just you and me tonight
Tell me in a world without pity
do you think what I'm askin's too much?
I just want something to hold on to
and a little of that human touch
just a little of that human touch
Oh girl that feeling of safety you prize
well it comes with a hard hard price
you can't shut off the risk and the pain
without losin' the love that remains
we're all riders on this train
So you been broken and you been hurt
show me somebody who ain't
I know I ain't nobody's bargain
but hell a little touchup and a little paint...
You might need somethin'to hold on to
when all the answers they don't amount to much
somebody that you can just talk to
and a little of that human touch
Baby in a world without pity
do you think what I'm askin's too much?
I just want to feel you in my arms
and schare a little of that human touch...

Текст и музика: Брус Спрингстин
Изводи: Брус Спрингстин

МУЗИЧКА ПОШТА

Здраво,
Које су плоче издале групе „Rolling Stones" „Velvet Underground" и „Bay City Rollers."

Ненад Влаов из Новог Сада

Први албум под називом „Rolling Stones" објавили су 1964, исте године само у Америци објављен је албум „England's Newest Hit Makers – The Rolling Stones", затим опет званични „The Rolling Stones No. 2" (1965), „Out Of Our Heads" (1965), „Aftermath" (1966), „Between the Buttons" (1967). У међувремену, само на америчком тржишту објављене су плоче „12×5" (1964), „The Rolling Stones Now" (1965), „December's Children" (1965), „Got Live If You Want It" (1967, живи). Даља дискографија гласи: „Big Hits (High Tide And Green Grass)" (1966), „Flowers" (1967. компилација синглова и раније необјављених снимака), „Through Past Darkly", „Hot rocks: 1964-1971", „More Hot Rocks" (Big Hits & Fazed Cookies", „Metamorphosis", „Made in the Shade" и „Roled Gold") ово су све компилације. Следе: „Their Satanic Majesties Request" (1968), „Beggars Banquet" (1968), „Let It Bleed" (1969), „Get Yer Ya-Ya's Out" (1970, живи), „Sticky Fingers" (1971), „Gimme Shelter" (1971, компилација а једна страна концертна), „Exile On Main Street" (1972), „Goat's Head Soup" (1973), „It's Only Rock'n'Roll" (1974), „Black And Blue" (1976), „Love You Live" (1977), „Some Girls" (1978), „Emotional Rescue" (1980), „Sucking In The Seventies" (1981, компилација), „Tatto You" (1981), „Still Life" (1982, живи), „Undercover" (1983), „Rewind 1971-1984" (компилација), „Dirty Work" (1986), „Steel Wheels" (1989) и „Flashpoint" (1991, живи).

Дискографија „Velvet Underground": „The Velvet Underground and Nico" (1967), „White Light, White Heat" (1968), „The Velvet Underground" (1969), „Loaded" (1970) и „Live At Max's Kansas City" (1972, живи), „1969 – The Velvet Underground Live" (1974, дупли живи), „V. U." (1985, са раније необјављеним материјалима).

„Bay City Rollers" објавили су плоче „Rollin'" (1974), „Wouldn't You Like It" (1975), „Bay City Rollers" (1976), „Rock'n'Roll Love Letter" (1976), „Dedication" (1976), „It's A Game" (1977), „Greatest Hits" (1977) и „Strangers In The Wild" (1978).

НЕПОДНОШЉИВА ТЕЖИНА СНИМАЊА

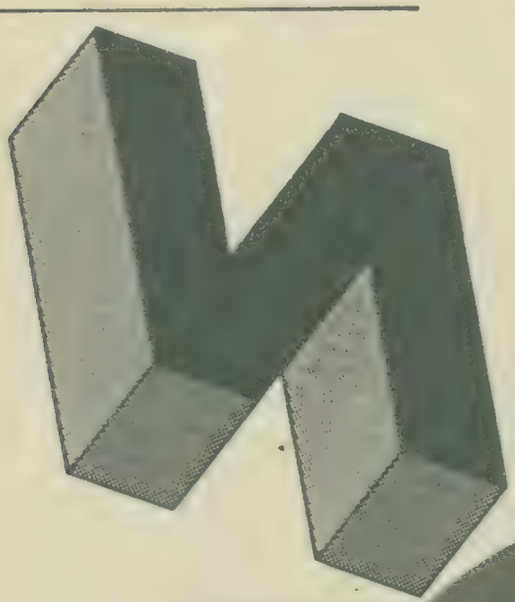

Питер Гебријел, некадашњи певач и један од главних аутора у групи „Genesis" заузео је, захваљујући својој соло каријери значајно место међу колегама и публиком. Иако ових година врло мало објављује, последњи албум „So" изашао је 1986. а за њим је уследио само дупли „Passion" са филмском музиком, то ипак не значи да се повукао. Последње две године бавио се новом плочом која излази у септембру а затим креће и на турнеју. Признао је да му је толико времена било потребно због тога што ради врло споро и што су му песме задавале доста мука.

– После овог снимања остало ми је још пуно песама – каже Гебријел. – Покушаћу да од њих направим још један албум који ће се појавити врло брзо после овог.

ЈЕДАН МАЧАК И 10.000 ПЕСНИКА

Шта каже жири који је прочитао и прегледао готово двадесет хиљада радова пристиглих на наградни конкурс „Мост који нас спаја”?

На литерарном конкурсу учествовало је десет хиљада песника и песникиња. То је читав један народ. Док смо читали, јако нас је радовало што је тај народ даровит.

На конкурсу је учествовао и један мачак. Ђаци су из првог, другог, трећег, четвртог, петог, шестог, седмог и осмог разреда, а мачак је црн, као да се провукао кроз димњак, а и песма му је лоша. Дибидус!

Учествовала је и понека учитељица, али то је било у најбољој намери.

Песме су топле. Приче су најчешће тужне, љубавне и завршетак им је такав да би и мост расплакале. Остали написи су паметни, складни и озбиљни.

Писали сте да су мостови у срцу, па је жирију, после читања ваших песама и прича, јасно да то срце, у које може да стане цео мост, мора да је јако велико и лепо.

Пуно песама посвећено је Мири и Слободану Павловић, градитељима моста. Избор од стотинак радова и песама биће укоричен, а видећемо да ли ће то да буде и књига. Иначе, Мира и Слободан су дивни људи, једноставни и драги, а њиховим мостом већ можете да пређете преко Дрине.

Волимо што су многи од вас рекли понешто против рата, али вас молимо да се манете политике. То је оно најгоре занимање на свету. Једног дана кад деца постану власт, укинућемо политику и сви ратови ће престати.

Наравно, готово све песме на конкурсу су љубавне. И чланови жирија су написали највише баш љубавних песама.

Награда нема довољно. Могли смо да наградимо више од сто песама и прича. Тачно је речено: ко погоди у центар, промашио је све остало. Шта можемо. То што имамо да поделимо.

Шаљемо огромну ружу наставници из Дворана, која је видећемо се ми кад стигну у други разред. Највећи пољубац ипак шаљемо песнику из једног првог разреда, који нам је песму написао оловком, у два реда.

Похвале добијају сви песници и све песникиње на конкурсу.

А и онај мачак је добио награду – кувану харингу.

Пошто нисмо имали више награда, једино нас теши – жири и десет хиљада песника и песникиња ће се још вињати. Није ово последњи конкурс „Политикиног Забавника”. Таман посла! Ми већ спремамо нов књижевни конкурс, али то је још тајна и ми је саопштавамо једино вама.

ПРВА НАГРАДА:
МОСТОВИ КОЈИ ВЕЗУЈУ

Мостови који везују,
То су кораци од седам миља,
Осмеси безбрижне деце,
Јасно сунце,
Хербаријум разноврсног биља.

Мостови који везују,
То су мирисне љубичице
Први кораци и руке пружене мами,
Прве пегице,
У коси разнобојне машнице.

Мостови који везују,
То су прве петице,
Сузе због прве љубави,
Мусави носеви.
На коленима поцепане фармерице.

Мостови који везуіу,
То су плаве реке,
Потоци пуни жубора,
Осмеси и озарена лица,
Топли длановi,
Ливаде зелене и меке.

МИЛАН ШАРЕНАЦ, VI₅,
О.Ш. „Радоје Домановић”
Крагујевац

ДРУГА НАГРАДА:
МОСТ КОЈИ НАС СПАЈА

Увијек кад тата каже да идемо у Шабац брат и ја смо срећни, али и стрепимо све док не пређемо преко Дрине. Јер, прелазимо скелом, а ја се бојим. Кад „Бадовинчанка” крене, чврсто ухватим маму за руку, зажмурим и само с времена на вријеме отворим очи. Тад угледам мост који се гради, срце почне још јаче да ми куца и осјећам се као кад Звезда побиједи. Запиткујем тату колико ће дуго градити и кад ће бити готов. Једва чекам дан кад ћу први пут прећи преко „Павловића ћуприје”. Тад ћу кад год зажелим моћи да идем у Шабац и док се будем играо са својим другарима Данетом и Радетом нећу гледати на сат. Нећу морати баш онда кад се лијепо заиграмо да идем кући јер тата каже: „Скела ради до шест”.

Волио бих да је више људи као што су тета Мира и чика Слободан Павловић, људи који граде мостове и пријатељства. Хвала им!

ИВАН БУРИЋ, II разред,
О.Ш. „Мирко Филиповић”
76300 Попови, Бијељина

ТРЕЋА НАГРАДА:
МОСТ

(Посвећена „Павловића ћуприји”, задужбинарима Слободану и Мирјани)

Јосиф је лествице бескрајно снио
Од свога дома кад је одлазио,
Где од Земље до неба сежу
Те грешну земљу и небо вежу.

И Мајка Божија веза је била,
Што грешни род Адамов, врати у Божја крила,
Те опет, и опет кад се небо и Земља спаја,
Преко „Новог Адама” – Христа, ето нам вечног раја.

Тако слично, облеску небеске милине,
За људе добре с обе стране валовите Дрине.

Када их „ПАВЛОВИЋА ЋУПРИЈА” спаја,
Мачва и Семберија биће земље раја!
Нека је предрагом Богу вечна слава,
Који нам даде да нам се у Српству роди таква глава.

ЈЕЛЕНА СРЕДОЈЕВИЋ,
VII₁,
15350 Богатић
М. Тита 18

Председник жирија
Владимир Стојшин
и његово друштво
Петар Пајић
Драган Лукић
Милица Новковић
Момчило Бајагић Бајага
Бранислав Лечић
Чедомир Мирковић и
Милорад Павић

најлепшим рукописом у Европи преписала све ћачке радове. Неки њени ћаци добили су претплату на „Политикин Забавник”.

Навијали смо за књижевнике из првог разреда, али

МАЛИ ВЕЛИКИ СЛИКАРИ

Захваљујући конкурсу за ликовне радове, јасно нам је ко ће за неколико година имати најбоље сликаре на кугли земаљској. После овог конкурса и највештији сликари ће мало друкчије цртати мост, сунце, па и рибе испод моста. А то није мало

ДРАГАНА РАДОЈЕВ, II НАГРАДА

Ликовни жири је прегледао готово десет хиљада цртежа и слика рађених у свим могућим ликовним техникама, од оловке и туша преко акварела и гваша до колажа и ансамблажа. Било је необичних радова изведених у гипсу (од којих неки нису „преживели" путовање поштом), цртежа са налепљеним праменовима косе, колажима од макарона и слика са „поклопцима" који су откривали нов цртеж или поруку. Било је и правих стрипова – цртежа повезаних у низ, маштовитих историјских сцена, цртежа које су пратили стихови, богатих колажа од исечака из новина и часописа, зналачки сликаних радова које би радо потписали многи сликари професионалци!

Идеја „моста који нас спаја" изражавана је на најразличитије начине, од физичких, чак грађевинарских представа, до метафоричних као што су биле (честе) слике моста од руку које се рукују па до фантастичних мостова од птица у лету, дуга, људских фигура које се грле и коња са крилима.

Строгим избором дошли смо до неколико стотина најлепших радова од којих је сваки могао да буде онај први. На жалост, и тај број је морао да се смањи, тако да је сваки члан жирија одвојио своје „фаворите". Над финалних двадесет и неколико радова жири је дуго стајао. За сваки изабрани цртеж могла би да буде измишљена посебна награда: за идеју, за цртеж, за колорит, за оптимизам...

На крају, после безброј бирања и враћања избачених радова, жири је одлучио да сви они у најужем избору буду некако награђени, а прве три награде које су морале да се доделе добиле су, игром случаја, девојчице, и то све три ученице петог разреда!

АНА ПЕТРОВИЋ, I НАГРАДА

Прва награда:
АНА ПЕТРОВИЋ, Ниш

Ова маштовита слика сложене и богате композиције са мноштвом лепо насликаних фигура које су чврсто и логично сложене у целину, зналачки одабраних и складно распоређених боја, зрачи снагом и оптимизмом. Широко и универзално осликава тему гледајући истовремено у прошлост и у будућност.

Друга награда:
ДРАГАНА РАДОЈЕВ, Рума

Једно сасвим другачије, интимно и поетично виђење моста. Цртачки врло занимљив, ликовно зрео, експресиван доживљај дате теме.

Трећа награда:
НЕВЕНА МИЛОСАВЉЕВИЋ, Белошевац

Изразито оптимистичко и радосно виђење моста који нас спаја исказано кроз живе и разигране боје. Спонтана недвосмислено дечја визија са лепом доминантном идејом.

У име жирија:
Растко Ћири.

Жири: мр Снежана Вујовић, Циле Маринковић, Вук Бојовић, Ашхен Атаљанц, Радмила Мијатовић

НЕВЕНА МИЛОСАВЉЕВИЋ, III НАГРАДА

КАНАДСКО МАЧЈЕ ЦАРСТВО

ЖИВОТ СА 600 МЈАУКАЛА

Дона и Џек Рајт врло су одлучни. По цену да остану на улици, неће се одрећи ниједног свог четвороножног љубимца. А и како би кад су то све „њихова деца”?

Брачни пар Рајт првак је света у непостојећој дисциплини. Веровали или не, они живе у кући са 600 мачака. Ако наставе овим темпом (мислимо на мачке), ко зна киолико ће их бити већ наредне године. Јер, кад се 1987. трагало за особама које свој (топли) дом деле са највећим бројем мачака, Рајтови су убедљиво победили. А тада су имали само (!) 145 ових мјаукала. Кад се има у виду да ниједан од њихових мачора није кастриран („да не би патио”) и да Дона и Џек и даље донесу у кућу понеко напуштено мače, јасно је да ће се ово „крзнено” царство још увећати.

Нема одмора док траје љубав та!

Дона и Џек мирно су живели са својим љубимцима до прошле године. Приватна фирма за молерске радове донела им је у 1990. години приход од 280.000 долара. Због погоршане економске ситуације посла је све мање, па су за Рајтове дошла црна времена. Прошле године њихова фирма зарадила је само 40.000 долара. Није им преостало ништа друго него да своју кућу у Кингстону, у Онтарију, Канада, ставе под хипотеку. Сада их судске власти гоне да плате дугове. У противном, кућа ће им бити одузета.

Кад им неко саветује да поделе или распродају своје мачке и тако реше финансијске невоље, Дона и Џек не желе ни да чују. Зар да се одрекну Кити, Моаре, Стивена, Мајкла Џуниора...? Ни говора!

А да би Рајтови заиста решили све материјалне тешкоће само кад би смањили своје мачје царство, јасно је кад се зна колико новца потроше на своје љубимце.

– Свакодневно набављамо око 25 килограма разноврсне хране, 180 конзерви за мачке, најмање 10 литара млека – каже Џек Рајт. – За то треба дати 256 долара. Дода ли се томе још 50 за посету ветеринара, то износи 306 долара дневно, односно 2142 недељно.

– Иако годишње одвајамо преко 100.000 долара за наше мачке, ниједног тренутка нисмо због тога пожалили – додаје Дона. – Оне нам значе све у животу јер их доживљавамо као своју децу. А за децу је човек спреман да жртвује све на овом свету, зар не?

Кад ово каже, Дона Рајт заиста не претерује. Она је цео живот подредила мачкама. Са својим супругом већ годинама није била на одмору, сада ретко излази и из куће. За њу нема кафице са пријатељицама, одласка на вечеру или у позориште.

Крзнени тепих и покривач

Дона Рајт има пуно „радно време” у кући, оно траје најмање 10 сати. Четири пута дневно избацује по седам килограма песка који служи као мачји WC, а три пута дневно чисти подове и дезинфикује читаву кућу. Да не говоримо колико посла има око спремања хране, и распоређивања по чинијама да би свих 600 мачака стигло на ред.

Кад се уђе у дом Рајтових, нема места где се не налази бар једна, две, три... мачке. Под је буквално прекривен овим својеврсним крзненим тепихом. Има их по каучима, на фрижидеру, телевизору, у купатилу. Ако Дона и Џек и нађу мало времена да седну, што је врло ретко, обавезно се неко „дете” нађе у крилу или на глави, а увече, кад легну прекривач им готово и није потребан.

Треба ли уопште наглашавати да свака мачка има своје име. Брачни пар Рајт их, наравно, зна напамет. И то не све. За свако „дете” тачно ће вам рећи какве су му особине, ко му је мајка, баба или стрина. А кад дођу празници, купују се поклони за сваког од љубимаца и спрема се посебна трпеза. За Божић, Нову годину, Ускрс и Дан захвалности Рајтови обавезно набаве 12 ћурки од по десетак килограма.

– Никако не могу да се навикнем на помисао да нам је срећа окренула леђа – каже Џек Рајт. – Све мислим, тренутно смо запали у финансијске тешкоће и већ ћемо их решити на неки начин. Без обзира шта се догодило, Дона и ја нећемо дати ниједног од наших мезимаца. По цену да завршимо на улици, нећемо дозволити да нас неко растави од њих.

В. С.

РЕКЛИ СУ...

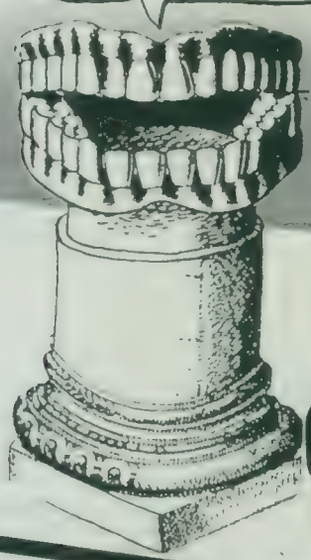

*

Не постоји велики таленат без велике снаге воље.

Оноре де Балзак
француски писац
(1799-1850)

*

Љубав која је потхрањена љубомором тешко умире.

Овидије
римски песник
(43. пре н.е – 17. н. е)

*

Човек који се смеје још није чуо најновије вести.

Бертолт Брехт
немачки писац
(1898-1956)

*

Једини начин да се спознају границе могућег јесте да се преко њих закорачи у немогуће

Артур Кларк
британски стручњак за истраживање свемира и писац научне фантастике
(рођ. 1917)

*

Дружите се са људима који су на добром гласу уколико цените сопствени углед; јер, боље је бити сам него у рђавом друштву.

Џорџ Вашингтон
први председник САД
(1732-1799)

*

ЧОВЕК КОЈИ ХВАТА МАЧКУ ЗА РЕП НАУЧИЋЕ НЕШТО ШТО НИ НА КОЈИ ДРУГИ НАЧИН НЕ БИ НАУЧИО

Марк Твен
амерички писац
(1835-1910)

*

Велика глава је велики терет.
Западноафричка пословица

*

Искуство је скупа школа, али будале се неће научити памети ни у којој другој.

Бенџамин Френклин
амерички државник и научник
(1706-1790)

*

Ниједан човек није довољно богат да би откупио своју прошлост.

Оскар Вајлд
енглески писац
(1854-1900)

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

Приликом решавања сами уписујете црна поља. Колико их има у поједином реду показује број у загради. Ако сте све добро урадили, у обележеним пољима ћете добити име цетињског дворца са слике у којем је Његош испевао „Горски вијенац".

ВОДОРАВНО: 1. Забавни програм – Ауто-ознака за Славонски Брод – Кости (2), **2.** Прво слово – Кукавички поступак (1), **3.** Име имитаторке Ристић – Премда, мада (2), **4.** Превртљивац – Страна негација (1), **5.** Глинени музички инструмент – Пиће од јечма и хмеља (1), **6.** Главни град Грчке – Име глумца Фехмијуа (2), **7.** Кичмењак са крилима (0), **8.** Радна организација (скр.) – Страно мушко име, Едвард (1), **9.** Естонац – Ознака за ампер (1), **10.** Време проведено на раду (1), **11.** Ознака за тону – Поврх, изнад (1), **12.** Потврда печатом и потписом (0).

УСПРАВНО: 1. Ауто-ознака за Шабац – Домаће говече – Владарски трон (2), **2.** Ознака за обим – Особина бркатих људи – Ознака за волт (2), **3.** Вршити укидање – Метак (1), **4.** Биљке из којих се добија уље – Жеравица (1), **5.** Степениште – Потврдна речца (1), **6.** Укусно тропско воће (0), **7.** Град у Румунији (2), **8.** Ауто-ознака за Кикинду – Ознака за алт – Симбол бора (2), **9.** Органи чула вида – Ауто-ознака за Пећ (1), **10.** Посуда за со (0), **11.** Избочени делови трупа (0), **12.** Радник у економату (0).

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3		○	○	○	○							
4		○	○	○								
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

МАГИЧНИ КВАДРАТ

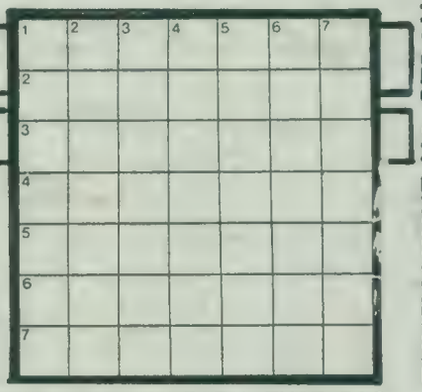

АЛ, БА, БИЧ, ЗАР, ЗИ, КА, ЛИ, НА, НИ, ПАЛМ, ПУСТ, РАС, СА, СКА, ТЕТ, ТИ, ТИ, ТРА, У, ЧИ.

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Ферије, **2.** Утврђен дворац маварских владара у Шпанији, **3.** Степеница, **4.** Познато летовалиште на Флориди, **5.** Заљуљати, зањихати, **6.** Здравство, **7.** Лудо проводити, трачити (покр.).

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ХРАНА ИЗ – ВАЗДУХА

На Земљи је сваке године све више људи и сва та нова уста треба нахранити. Зато такозвани „проблем беланчевина" данас није ништа мање значајан од трагања за новим изворима енергије или борбе против загађености човекове околине. Научници целог света ужурбано проучавају већ познате изворе беланчевина и траже нове: квасац, плесан, микроскопске гљиве и бактерије, алге и сложеније биљке.

До сада се сматрало да у дневном оброку човека мора бити бар толико беланчевина колико организам потроши, а за младе који расту – чак и више. Међутим, то не мора да буде тако: открили су истраживачи који су проучавали исхрану Папуанаца са Нове Гвинеје. Они су са чуђењем утврдили да у храни домородаца није обезбеђена чак ни она нужна „равнотежа" беланчевина. Папуанцу је потребно 20–30 грама беланчевина дневно, а он потроши за половину више! Одакле узимају тих 10–15 грама колико недостаје до потребне количине? Није ваљда из ваздуха?

Да, управо из ваздуха – доказали су истраживачи Олејник и Паншчин. По њиховом мишљењу, извесне бактерије које живе у човековом желуцу „проналазе" у соковима за варење азот и затим из њега производе беланчевине!

Што се то, онда, не догађа и са другим народима наше планете? Очигледно, тајна је у исхрани. Папуанци се углавном хране пататом (слатким кромпиром), богатом шећерима и скробом, али која садржи тако мало беланчевина да су желудачне бактерије једноставно принуђене да узму ствар у своје руке и искористе азот који из атмосфере стиже у организам.

Треба, свакако, сачекати да се окончају ова посматрања у Новој Гвинеји. Можда ће она указати на нови пут у решавању проблема глади. Јер, потпуно „бесплатно" добијање беланчевина из ваздуха, признаћете, звучи заиста примамљиво.

В. М.

МИКРОТАЛАСНИ АВИОН?

Хоће ли микроталасни авиони заменити вештачке сателите око Земље? Овај необичан предлог чувене америчке фабрике авиона „Локид" за-

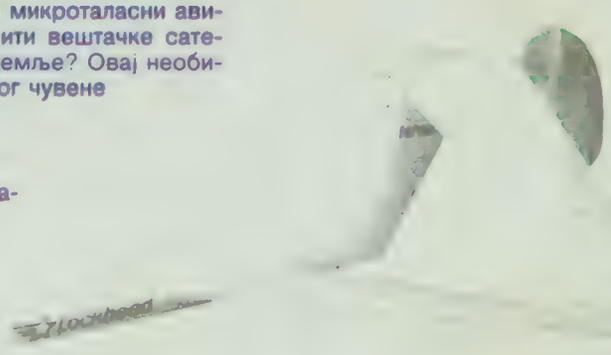

Шта би био посао овог необичног авиона: прикупљање информација о саобраћају на путевима, стању летине, шумским пожарима... Он такође може да врши све врсте преноса, као било који сателит за везу, а и исплатио би се: упркос понешто скупље електричне енергије, „Локидов" апарат биће јевтиниј од сателита поготову што се овај елегантни авион може вратити на Земљу и снабдевати новим инструментима. Једина непогодност: ако део неба буде претворен у микроталасну пећницу, с овог сектора мораће да се скрене остатак ваздушног саобраћаја.

сад је ипак у експерименталној фази. А принцип је једноставан. Ради се о теледирigованом авиону који би се „хранио" Сунчевом енергијом уз помоћ магнетрона. Тај џиновски уређај са страницом од 92 метра емитује микроталасе које ће прихватити антене испод крила авиона. Претворени у електричну енергију они ће тако снабдевати мотор од 40 KS.

Авион с распоном крила од 45 метара може да лети на висини од 21.000 метара (граница `стратосфере) најмање три месеца. Једино ограничење које има је то што мора да остане у одређеној зони да би могао да хвата таласе са магнетрона.

УПАЛИТИ 15. ОКТОБРА

У источном делу Санто Доминга, престонице Доминиканске Републике, сагрђен је светионик у част 500-годишњице открића Америке. Идеја да се на овом месту постави споменик први пут се појавила 1852. године, али конкурс за најуспешнији пројекат објављен је тек 1929. На њему је учествовало две хиљаде архитеката готово из целог света који су понудили укупно 445 различитих пројеката. Победила је идеја Џорџа Глива, тада студента Манчестерске архитектонске школе, који је предложио петоспратну зграду у облику положеног крста с чијег би крова јаки рефлектори бацали у небо снопове светлости оцртавајући тако обрисе џиновског крста.

Ових дана пројекат се ближи крају. У изградњи споменика учествовала је 21 америчка држава. Сто четрдесет и седам пројектила испуњених племенитим гасом ксеноном „наслikаће" на небу крст дугачак 900 метара! Пројекто-

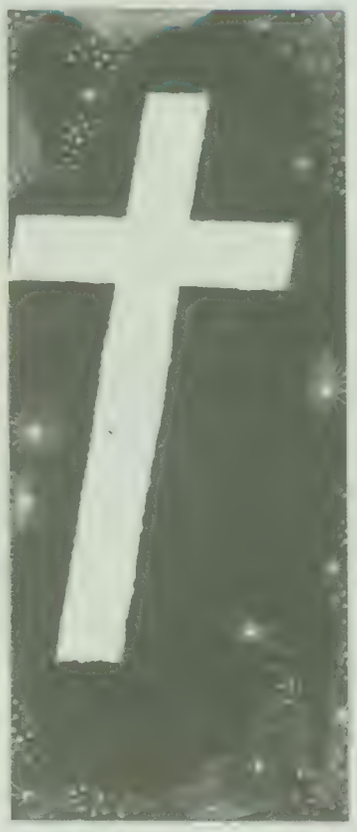

ри ће се укључити 15. октобра на дан кад је Колумбо стигао у Нови свет.

Занимљиво је да главни град Доминиканске Републике пати од хроничне несташице електричне енергије која се сваког дана укључује само на четири сата. Зато ће светионик морати струјом да се снабдева из сопственог генератора.

Илустровао: Ивица Кољанин

BAMBIJEV

KEKS PLUS

Kada je prvi put probao

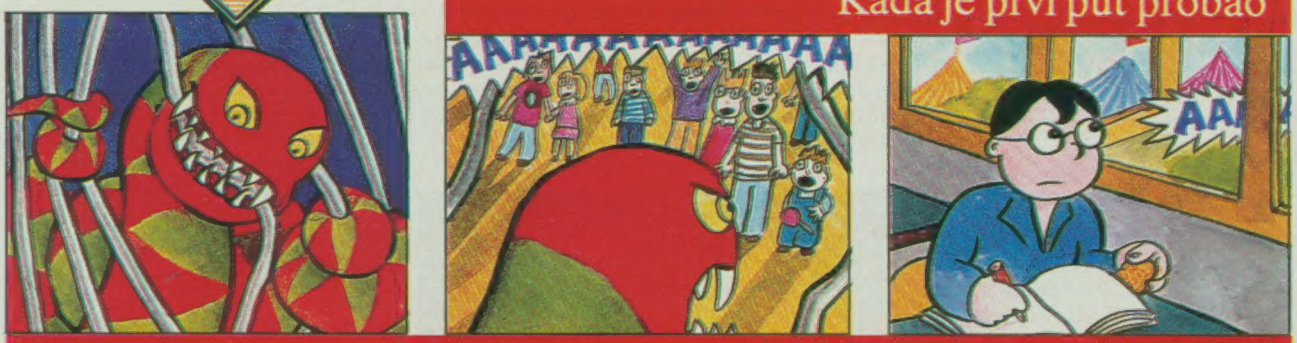

BAMBIJEV KEKS PLUS shvatio je da se s njim događa nešto

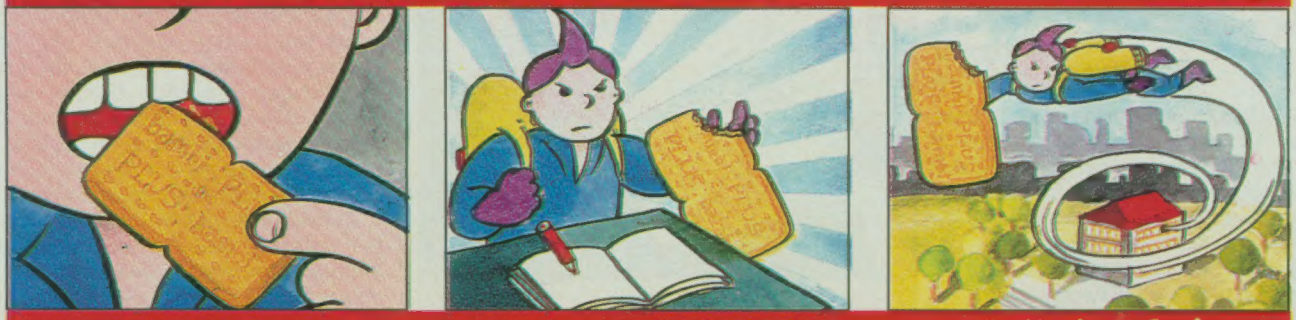

čudesno. Ogromna energija koju je dobio učinila je od njega

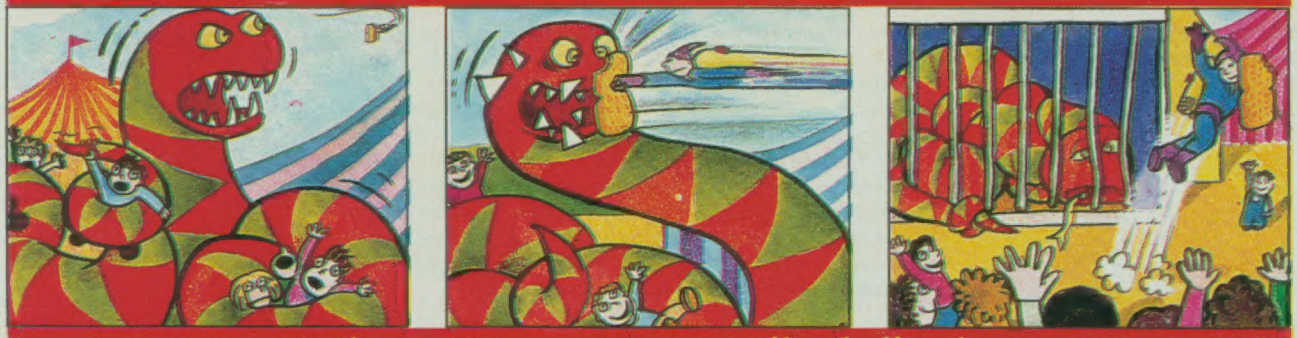

najsnažnijeg dečaka na svetu, najhrabrijeg borca za pravdu i

najboljeg đaka.

Rezultat formule snage je trideset. Trideset komponenti od kojih je sačinjen Najbogatiji keks na svetu !

bambi

Proizvođač od ukusa

Fabrika dečijeg keksa i vafla, Požarevac

mark-plan

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

СНЕЖАНА И ДАЉЕ ТРЧИ

Замолио бих те да ми нешто више кажеш о нашој познатој атлетичарки Снежани Пајкић. Када је рођена, да ли је прешла у Атлетски клуб „Црвена звезда" и да ли се спрема за неки нови рекорд? Колико је тачно да је имала неку операцију која је њено бављење атлетиком довела у питање.

МИОДРАГ
Велика Дренова

Снежана Пајкић је почела да се бави атлетиком од своје десете године и трчи, ево већ 12 година, још увек уз свог првог тренера Александра Петровића. Члан је Атлетског клуба „Морава" из родне Ћуприје. Само у току прошле године трчала је на двојну регистрацију за АК „Црвена звезда". Увелико се припрема за Олимпијаду у Барселони. Што се тиче операције, тачно је да је због отежаног дисања има малу корекцију девијације носа. Значи, нема разлога да ова операција доведе у питање њено даље бављење атлетиком. Напротив.

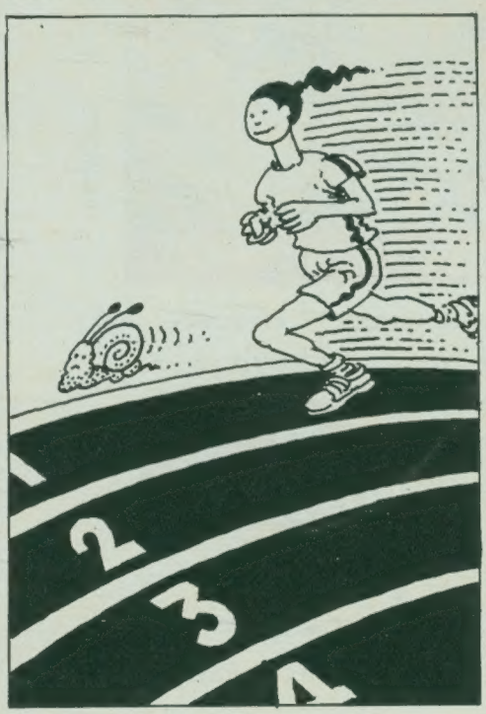

РОМАНТИЧНИ ПЛЕМИЋ

На свом путу за Грчку лорд Бајрон је прошао кроз наше крајеве. Занима ме да ли о овој посети највећег енглеског песника романтичара постоје неки записи.

МАРСЕЛА Г.
Ковачица

Џорџ Гордон Ноел Бајрон, познатији као лорд Бајрон (1788–1824), највећи енглески романтичарски песник, није, колико је познато, боравио или прошао нашим крајевима на путу за Грчку. Овај несвакидашњи човек, песник романтичарских стихова, писац прича и сатиричних дела, био је немирног и радозналог духа. Хром од рођења, израстао је у наочитог младића, оштрог и критичког духа према свему што га окружује, презирући манире ондашњег високог енглеског сталежа. Био је напредни демократа и ватрени присталица свих ослободилачких покрета у Европи.

По избијању устанка у Грчкој 1823. године распродао је велики део имовине, купио опрему за устанике и кренуо да им се придружи. Боравак у Грчкој био је по њега кобан. Већ начетог здравља, убрзо се разболео од грознице и 19. априла 1824. године умро у малом грчком месту Мисолонгију.

Песник Бајрон је за свог кратког живота пропутовао Португалију, Шпанију, Малту, Албанију, Турску и Грчку. Пре ових земаља обишао је и Холандију, Немачку, Швајцарску и Италију а наши крајеви остали су за њега непознати.

РУЖА ИЗНАД ПОРТАЛА

Каква је то сакрална архитектура?

МОНИ
С. Пазова

Сакрална архитектура заступљена је код градње цркава а главна особина јој је округао прозор са извајаним оквиром и мрежиштем од камена или мермера, уклопљен у прочеље цркве изнад главног или побочног портала (улаза). Овај прозор се назива и прозорска ружа! Мрежиште округлог прозора најчешће се састоји од симетрично распоређених украса на камену или мермеру са шарама у облику лозе, бршљана или неке друге биљке.

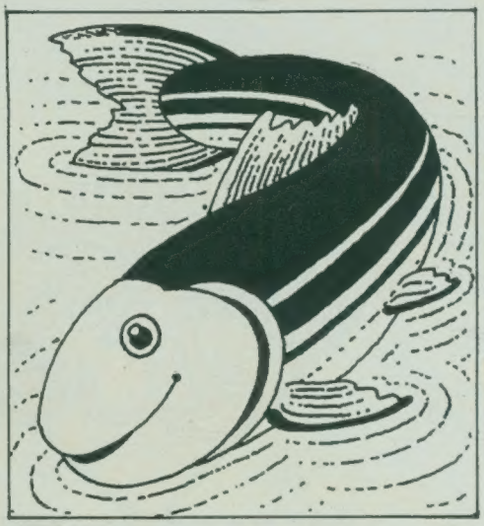

ЈАДРАНСКИ БАКАЛАР

Чуо сам да у Јадранском мору постоји врста рибе под називом јадрански бакалар и да је изузетно укусна. Како то да је никада нисам видео у јеловницима рибљих ресторана или продавницама рибе?

ОЛИВЕР М.
Н. Београд

Јадрански бакалар је можда најпопуларнија врста морске рибе у нашој исхрани. Реч је у ствари, о ослићу. Мало је оних који нису окусили ову рибу која живи у дубинама Јадранског мора и веома је цењена због укусног меса. Због мале количине масноће лако се вари. Име јадрански бакалар добио је због сличности јетре са јетром бакалара, а обе су гурмански специјалитет.

Ослић или јадрански бакалар достиже дужину око 90 центиметара, и то женка, док су мужјаци нешто мањи. Женке се одликују великом плодношћу у току мреста, када избаце и до три милиона јаја.

ЛАНЧАНА СИМУЛТАНКА

Каква је то ланчана шаховска симултанка која се, колико знам, више не игра. Ко је први одиграо ову врсту симултанке?

МИРКО САРИЋ
Ораховац

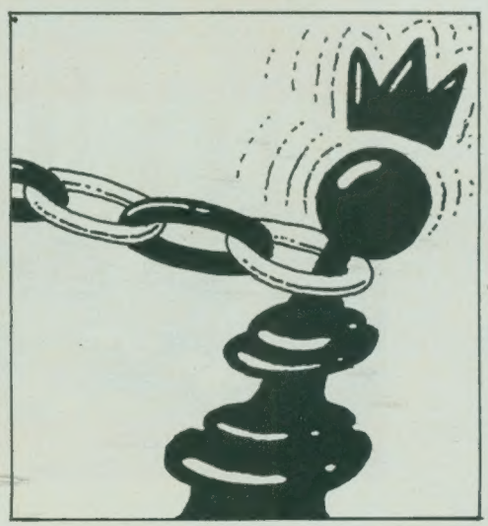

Ову необичну симултанку први је одиграо шведски велемајстор Гидеон Шталберг у Буенос Ајресу 1941. године. Меч је почео против 40 играча и чим би се нека партија окончала, на место тог играча седао би други. Велемајстор Шталберг је ову необичну симултанку завршио с 400 шахиста.

АУТОБИОГРАФИЈЕ ПРОБИСВЕТА

Какви су то „пикарски романи" и зашто се тако зову?

СТАНКО Л.
Пријепоље

Први роман ове врсте зове се „Живот Ласарија де Тормеса" и написан је у Шпанији у 16. веку. Било је то доба процвата авантуристичких романа и оних о трагичним љубавима па је пикарски био, заправо, реакција на њих.

Пикарски романи су, у ствари, аутобиографије, исповести пробисвета и скитница. Главни јунак, пикаро (шпански picaro = лопов, нитков) је антијунак. У беспоштедној борби за самоодржање дозвољена су му сва средства.

Ова врста литературе не заузима неко значајно место у књижевности, мада је у 16. и 17. веку била популарна, нарочито у Шпанији и Француској. Најзначајнији роман овог жанра је „Живот Гусмана де Алфараћеа", исповест једног шпанског пробисвета.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

БЕЛА УКРШТЕНИЦА – ВОДОРАВНО: шоу, СБ, коске, а, кукавичлук, Биљана, иако, врдалама, нон, окарина, пиво, Атина, Беким, птица, РО, Ед, Ест, а, стаж, т, над, овера.

МАГИЧНИ КВАДРАТ: распуст, Алказар, скалина, Палм Бич, узибати, санитет, трачити.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

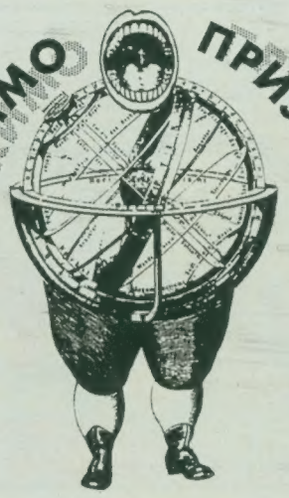

Драгана Ожеговић, Стјепана Супанца 3, 11250 Железник – 12 година, сакупља салвете и постере.

●

Ирена Махов, Косовке девојке 32/11, 18000 Ниш – 11 година, сакупља салвете и постере.

●

Александар Михајловић, Чеде Васовића 80, 12000 Пожаревац – 13 година, воли музику и кошарку.

●

Милена Шарић, Жике Месаровића 6/2, 11080 Земун Поље – 12 година, сакупља писма и љубавне песме, навија за Црвену звезду.

●

Душан Радин, Бригадира Ристића А2 Л 2/8, 23000 Зрењанин – 16 година, воли музику, сакупља постере.

●

Јована Пешић, Југ Богданова 2а, 18000 Ниш – воли природу, спорт и животиње.

●

Ивана Тиодоровић, др Нике Миљанића 18, 11060 Београд – 12 година, воли музику и путовања.

●

Боријела Давидовић, Балзакова 56, 21000 Нови Сад – 11 година, воли музику, путовања и дружење, сакупља украсна писма.

●

Маријана Јовичић, 29. новембра 16, 14235 Барошевац – 14 година, воли музику и дружење, сакупља постере.

●

Марија Џајковска, Ђоре Ђоревски 34а, 91000 Скопље – 12 година, воли спорт, највише кошарку, сакупља постере.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2113

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Помоћник главног уредника Славољуб Кецић

Уредник стрипа Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Маркетинг агенција: Македонска 31/I, телефон 320-645. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 1.474,00 динара, тромесечна 4.422,00 динара, полугодишња 8.844,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика" убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO" – AG, Bernstr– West 64, CH – 5034 SUHR Schweiz. Тел. 41/64/310470 и 41/64/310471. Fah 41/64/310472, на КОНТО:
NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Baahnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.–
СР НЕМАЧКА	DEM 89.–
ШВЕДСКА	SEK 374.–
ФРАНЦУСКА	FRF 211.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.–

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор
др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампа ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

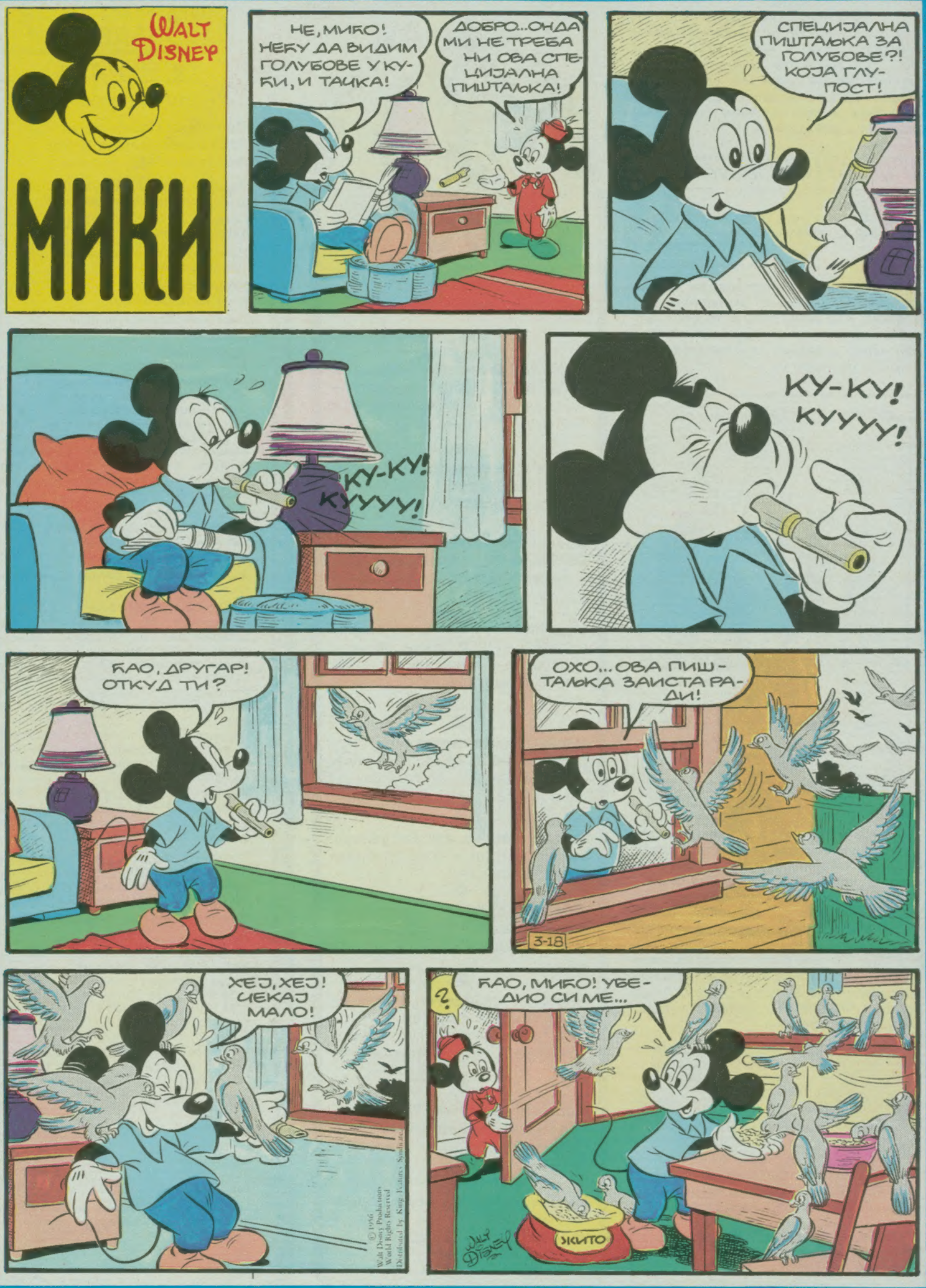
WALT DISNEY
МИКИ
НЕ, МИКО! НЕЋУ ДА ВИДИМ ГОЛУБОВЕ У КУ-КИ, И ТАЧКА!
ДОБРО...ОНДА МИ НЕ ТРЕБА НИ ОВА СПЕ-ЦИЈАЛНА ПИШТАЉКА!
СПЕЦИЈАЛНА ПИШТАЉКА ЗА ГОЛУБОВЕ?! КОЈА ГЛУ-ПОСТ!
КУ-КУ! КУУУУ!
КУ-КУ! КУУУУ!
ЋАО, ДРУГАР! ОТКУД ТИ?
ОХО...ОВА ПИШ-ТАЉКА ЗАИСТА РА-ДИ!
3-18
ХЕЈ, ХЕЈ! ЧЕКАЈ МАЛО!
ЋАО, МИКО! УБЕ-ДИО СИ МЕ...
?
ЖИТО
© 1956 Walt Disney Productions World Rights Reserved Distributed by King Features Syndicate.